

Skjøtselsplan for Selbjørn, kystlynghei, Austevoll kommune, Vestland

TITTEL: Skjøtselsplan for Selbjørn, kystlynghei, Austevoll kommune, Vestland.
FORFATTER(E): Kristine Ekelund

DATO: 25.03.2024	RAPPORT NR./ 2024-1	PROSJEKTNR:	SAKSNR.
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER: 42 + vedlegg	ANTALL VEDLEGG: 3

OPPDRAAGSGIVER: Statsforvalteren i Vestland	KONTAKTPERSON: Solveig Kalvø Roald
---	--

<p>SAMMENDRAG: Skjøtselsplanen for kystlyngheiene på Selbjørn er utarbeidet på oppdrag for Statsforvalteren i Vestland. Planområdet omfatter kystlynghei, naturbeitemark og myr som er kartlagt etter DN-Håndbok 13. Skjøtselsplanen gir en kort beskrivelse av kystlynghei basert på faggrunnlaget for handlingsplan for naturtypen. Videre gir den en oversikt over naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt gir råd om restaurering og skjøtsel for å ta vare på lokaliteten til de som skal utføre skjøtsel og forvaltningen. Skjøtselsplanen baserer seg på feltbefaringer og er utarbeidet i samarbeid med Selbjørn grunneierlag og brukerne av området.</p>

FYLKE:	Vestland
KOMMUNE:	Austevoll
STED/LOKALITET:	Selbjørn
GÅRD/BRUK	Mange

GODKJENT	SKJØTSELSPLANEN ER UTFORMET AV:
Solveig Kalvø Roald	Kristine Ekelund
_____ NAVN	_____ NAVN

Forord

Skjøtselsplanen for Selbjørn i Austevoll kommune er utarbeidet på oppdrag fra Statsforvalteren i Vestland fylke. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for skjøtsel av kystlynghei som ligger innenfor beitearealet på Selbjørn. Skjøtselsanbefalinger tar hensyn til beitebrukernes driftsopplegg, kapasitet og ønsker. Planen er i samsvar med handlingsplanen med kunnskapsstatus som del av faggrunnlaget for kystlynghei som utvalgt naturtype (Miljødirektoratet 2013).

Skjøtselsplanen er delt inn i ulike kapitler. Kap. 1 og første del av kap. 3 gir en generell beskrivelse av kystlyngheier og skjøtsel og restaurering av dem skrevet av Miljødirektoratet. Kap. 2 oppsummerer naturgrunnlaget innenfor lokaliteten og gir en beskrivelse av dagens drift. Kap. 3 er rettet mot bruker og forvaltningen og omhandler skjøtsel- og restaureringstiltak. Vedlegg 3 gir en beskrivelse av naturtypene som inngår i drifta, og genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Naturbase. Områdebeskrivelsene for naturbaselokalitetene på Selbjørn er hentet fra faktaarkene i Miljødirektoratets Naturbase. Verdisettingen av disse lokalitetene er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007), og faktaark for kystlynghei (Jordal 2014) og naturbeitemark (Bratli 2014).

Takk til Selbjørn grunneierlag ved Kåre Rabben for god mottakelse i felt, nyttig informasjon og samarbeid i prosessen. Andre grunneiere og beitebrukere som har bidratt med informasjon takkes også. Aase Rygg Nøttveit fra landbrukskontoret i Austevoll takkes for god hjelp med organisering av kontakt og informasjon til grunneierne. Statsforvalteren i Vestland takkes for et interessant oppdrag og godt samarbeid om prosjektet.

Vollen, 25. januar 2024

Kristine Ekelund

Forsidefoto: K. Ekelund.

Innhold

Innhold.....	4
1. Generelt om kystlynghei	5
1.1 Ulike typer kystlynghei.....	5
1.2 Geografiske variasjoner av kystlynghei	6
2. Om Selbjørn beiteområde, naturgrunnlag og dagens drift	7
2.1 Kort områdebeskrivelse av Selbjørn.....	7
2.2 Driftsbeskrivelse.....	11
3. Skjøtsel av beiteområdet på Selbjørn – beskrivelse av planlagte tiltak.....	14
3.1 Generelt om skjøtsel av kystlynghei.....	14
3.2 Beiting og dyrehold i kystlynghei	14
3.3 Lyngsviing.....	17
3.4 Restaurering av kystlynghei	18
3.4.1 Hensyn	18
3.5 Mål for skjøtsel på Selbjørn som beiteområde	19
3.6 Planlagte skjøtselstiltak på Selbjørn	20
3.7 Oppfølging av skjøtelsplanen.....	26
4. Mer informasjon	27
5. Kilder.....	27
6. Kart og oversikt over beite og drift på Selbjørn	29
7. Bilder.....	34
8. Artsliste.....	42
Vedlegg 1. Eksempel på villsaudrift gjennom året fra Grøneng	43
(Sogn og Fjordane).....	43
Vedlegg 2: Retningslinjer for lyngsviing utarbeidet av SNO	44
Vedlegg 3: Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten.....	46

1. Generelt om kystlynghei

Kystlynghei er en flere tusen år gammel naturtype som er dominert av røsslyng. Naturtypen har blitt til i de ytterste, oseaniske strøkene langs kysten der klimaet er så mildt at småfe har kunnet gå ute hele året, eller det meste av året. Om sommeren har også storfe beitet i lyngheia, og lyng ble slått til vinterfôr. For å skape godt beitegrunnlag ble lyngheiene svidd slik at det oppsto en mosaikk av gras- og urtevegetasjon (på nysvidde arealer) og lyngvegetasjon. Røsslyng er en vintergrønn dvergbusk som beites hele året, men er viktigst som fôrplante om seinhøsten og vinteren. Grasvegetasjonen er først og fremst vår- og sommerbeite, men særlig starr kan spille en viktig rolle vinterstid. Selv om det er mange trekk i driftsmåten som er relativt ensartet, varierer både bruken og utformingen av kystlyngheia fra sør til nord og fra øst til vest.

Røsslyng er en viktig art i kystlyngheia.

Kystlyngheiene har spilt en viktig rolle i ressursutnyttelsen langs kysten og utgjorde tidligere ca. 2 % av landarealet i Norge. De strekker seg fra Lofoten i Nordland til Kragerø i Telemark. Det er også lynghei på noen få øyer i ytre Oslofjord, bl.a. på Hvaler i Østfold. Lyngheidriften har gått sterkt tilbake i løpet av 1900-tallet. Når driften reduseres eller opphører, gror lyngheiene igjen. Også skogplanting, gjødsling, oppdyrking, nedbygging og nitrogennedfall utgjør trusler mot gjenværende arealer, og kystlynghei er nå en sterkt truet naturtype (Norderhaug & Johansen 2011). Tradisjonell drift med helårsbeiting, eller beiting store deler av året, og lyngsviing er en forutsetning for opprettholdelse av kystlynghei.

Naturtypen kystlynghei inngår i kystlandskapet i en mosaikk med en rekke andre naturtyper slik som semi-naturlig eng- og strandeng, strandberg og myr. Det norske kystlyngheilandskapet utgjør en del av et større lyngheilandskap som finnes langs atlanterkysten sør til Portugal. I Norge, som i resten av det europeiske kystlyngheiområdet er lyngheia på sterk tilbakegang. Norge har verdens nordligste kystlyngheier og dermed et spesielt ansvar for å ivareta disse. Variasjoner i miljøvariabler (kalkinnhold, uttørkingsfare og vannmetning) danner grunnlag for en rekke grunntyper av kystlynghei, og variasjoner i bruk (lyngsviing og beiting) øker kompleksiteten i artssammensettingen og diversitet. Tiden etter lyngsviing kan deles inn i fire ulike faser; pionerfase, byggefase, moden fase og degenererende fase, og enkelte arter kobles spesifikt til noen av disse fasene. Nybrent kystlynghei med lyng i pionerfasen inneholder en del urter og gras, mens gammel lynghei (30-50 år) ofte er meget artsfattig og har et velutviklet mosedekke. Selv om lynghei generelt regnes som et relativt sett artsfattig økosystem er det totale biologiske mangfoldet knyttet til hele lyngheisyklusen betydelig. Som i de fleste andre semi-naturlige økosystemer øker også artsmangfoldet, spesielt av de skjøtelsavhengige artene, med kalkinnholdet i jorda (pH).

1.1 Ulike typer kystlynghei

Kunnskapen om variasjonen i kystlyngheivegetasjonen er under utvikling. Systemet for beskrivelse av variasjonen i norsk natur, Natur i Norge (NiN 2), deler kystlynghei på grunnlag av kalkinnhold, uttørkingsfare og vannmetning inn i tolv grunntyper: Kalkfattig bakli-hei, kalkfattig kystlynghei, kalkfattig

tørr kystlynghei, kalkfattig fuktig kystlynghei, intermediaær bakli-hei, intermediaær kystlynghei, intermediaær tørr kystlynghei, intermediaær fuktig kystlynghei, svakt kalkrik kystlynghei, svakt kalkrik tørr kystlynghei, sterkt kalkrik kystlynghei, sterkt kalkrik tørr kystlynghei (Halvorsen et al. 2015). I tillegg til røsslyng er bl.a. blåbær, flekkmariehånd, tyttebær, krekling, smyle, kornstarr, tepperot og skrubbær vanlige arter i norske kystlyngheier. Kalkrik kystlynghei skiller seg fra den kalkfattige ved et høyere innslag av kalkkrevende arter som flekkmure, blåstarr, reinrose, vill-lin, fjellfrøstjerne og orkideer. Bakliheier, som ofte er nord- og østvendte, gjerne i humide skråninger, har typiske arter som bjørnekam, revebjelle, ormetelg, blåbær og blokkebær. Kystlynghei med høy uttøringsfare har gjerne arter som heigråmose, melbær, kveinarter, finnskjegg og gulaks. Kystlynghei med høy vannmetning skiller seg fra tørrere grunntyper ved et framtrædende innslag av fuktikrevende arter og myrarter som klokkeling, blokkebær, rome og bjønnskjegg. Nedenfor finner du en kort beskrivelse av karakteristiske trekk for kystlynghei i sør, vest og nord. For å ivareta det biologiske mangfoldet er det viktig å ivareta lyngheier som representerer variasjonen langs hele kysten i tillegg til variasjonen i lokale komplekse miljøvariabler.

1.2 Geografiske variasjoner av kystlynghei

Sør-Norge

Det meste av kystlyngheiene i sør er relativt tørr kystlynghei, fukthei er sjeldnere. I de sørlige heiene forekommer klokkesøte langs kysten fra Lindesnes til Stavanger. I sørhellende lyngheier på litt næringsrik grunn kan man finne en del andre urter som blodstorkenebb, fagerperikum, kystmaure og firtann. På Lista og Jæren finnes det fortsatt en meget spesiell lyngheitype: lynghei som er et suksesjonstrinn mellom marehalmdyne og skog. De domineres av røsslyng, krekling, krypvier, marehalm og sandstarr.

Vest-Norge

Kystlyngheiene i vest dvs. fra Rogaland til Møre og Romsdal, har størst utstrekning i vest-øst-retning og for hundre år siden gikk lyngheia her langt inn i fjordene. I dag dominerer imidlertid lyngheia først og fremst de ytterste øyene og de ytre fjordstrøkene. Her finnes arter med høye krav til fuktighet og lang vekstsesong. Klokkeling, som vokser i fuktigere områder enn røsslyng, er vanlig her, og purpurlyng, som er frostømfintlig, finnes i en smal stripe ytterst på kysten til Sunnmøre. En rekke arter med vestlig utbredelse i Norge har lyngheia her som sitt viktigste habitat, for eksempel vestlandsvikke, lyngøyentrøst, fagerperikum, heiblåfjær og kystmyrklegg. Artsmangfoldet synker fra vest mot øst på grunn av at de klart vestlige artene faller ut.

Midt- og Nord-Norge

Fra Trøndelag til Nordland, dominerer fukthei på grunn av mye nedbør og lav temperatur. Torvdybden kan være flere desimeter og overgangen mot myr er glidende. Krekling blir et stadig vanligere innslag nordover og kan bli mer dominerende enn røsslyngen. Siden den har lavere beiteverdi kan det skape problemer i områder med vinterbeiting. Slåttestarr og torvull er også vanlige. Fra Sunnmøre og nordover minker innslaget av vestlige arter, mens innslaget av nordlige arter og fjellarter øker, som for eksempel dvergbjørk, rypebær og molte. Tørrhei (høy uttøringsfare og lav vannmetning) kan forekomme i sørhellinger og på arealer med skrint jordsmonn. Her øker andelen av urter og gras som tepperot, engkvein og rødsvingel, og melbær er et karakteristisk innslag. Den norske kysten domineres av fattige bergarter, men nordover finnes det innslag av kalkrike bergarter som gir rik hei med innslag av kalkkrevende arter. Også på skjellsand kan det utvikles slik rik hei.

2. Om Selbjørn beiteområde, naturgrunnlag og dagens drift

2.1 Kort områdebeskrivelse av Selbjørn

Skjøtselsplanen for kystlynghei omhandler store deler av Selbjørn sør for rv. 5138 (figur 1). Planområdet følger gjerdegrensa som går langs riksvegen, men deler av innmark og bebyggelse er også gjerda ute på sørsiden av veien. I nordvest ved brua over til Stolmen har dyra tilgang til et areal på nordsiden av riksvegen. Totalt sett er beiteområdet på ca. 16 000 daa, av dette er 14 729 daa avgrensa som kystlynghei som veksler med myr og nakent berg.

Topografien i området veksler mellom fjelltopper, høydedrag og slakere flater mellom toppene ofte med fukthei og myr. I vest er landskapet middels kollete med høydedrag på 30 – 90 moh. Innover øya skrånar terrenget jevnt mot fjellområdene med høyeste topp, Kongsfjellet, på 185 moh. Berggrunnen består hovedsakelig av gabbro med en stripe av glimmerskifer og fyllitt i nord ved Salthella og Steinvik. Ved Raugavatnet og vest for Langatjørna finnes litt olivin/serpentin, som gir en gulrød farge og en rikere flora enn ellers i området. Området inneholder mye løsmasser med hovedsakelig morene og skredmateriale, men også betydelig med organisk materiale. I svakt hellende terreng og på flater med dårlig drenering er det middels omdannet torv. Vegetasjonsdekket veksler med opp mot 30% nakent berg, i vest noen steder opp til 50%. Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon, vintermild underseksjon (Moen 1998). En kan derfor finne relativt frostømfintlige arter her.

Beiteområdet domineres av naturtypen kystlynghei, men har også nokså stort innslag av myr og mindre innslag av naturbeitemark som er med på å øke den samla beitekvaliteten. Ellers finnes vannkantvegetasjon rundt flere ferskvann og ulike typer havstrandvegetasjon ut mot sjøsiden i vest. Kystlyngheia karakteriseres av en jevn fordeling av fuktige og tørre lyngheityper. Typisk er einer som dominerer i tørre skråninger. Etter NiN 2 dominerer fattig kystlynghei (T34-C-2) med noe innslag av intermediær kystlynghei (T34-C-4) og litt fattig baklihei i nordvendte skråninger (T34-C-1). I flate drag er det myrer med både fattig og intermediær næringsstatus, både nedbørsmyrer (V3) og jordvannsmyrer (V1) forekommer. I områder med god nedbeiting er det innslag av grasdominert naturbeitemark av fattig type. Hovedtype i NiN 2 er semi-naturlig eng (T32), men her veksler det med kystlynghei. Flere av disse områdene er kartlagt i Miljødirektoratets Naturbase som verdifulle naturbeitemarker med forekomster av sårbare og rødlista beitemarkssopp (se beskrivelser i vedlegg 3 og figur 2). I tillegg er det registrert to lokaliteter med nordvendt kystberg der hinnebregne opptrer sparsomt et par steder, mens kystkorallav (nært trua) forekommer. Området har også viktige kvaliteter for viltet, og er bl.a. hekkeplass for havørn, og sannsynligvis også for hubro (Overvoll og Steinsvåg 2006). Veivågsvatnet er registrert som viktig funksjonsområde for andefugler.

Store deler av Selbjørn har vært brukt som beite langt tilbake i tid og helt fram til i dag. I dag er det omkring 15 beitebrukere som til sammen har rundt 800 gammelnorsk sau i utmarksbeitet. De fleste dyreeierne er med i Selbjørn grunneierlag, men ikke alle. Hovedandelen av dyra beiter i området gjennom hele året. Tilstanden i kystlyngheia på Selbjørn varierer med både gammel hei hovedsakelig i øst og store områder som nylig er brent i vestre del. Områder som ikke er brent på lang tid har røsslyng som er litt høyvokst, gammel og grov og er i sein moden fase eller degenereringsfase (jf.

lyngheisyklusen, Norderhaug m.fl. 1999). I tørre lisider dominerer einer flere steder. I hovedsak er området treløst med noen spredte løvtrær særlig i vest hvor det er lengst tid siden det er svidd lyng, og lavest beitetrykk. Men det er også områder der sitkagran sprer seg med frø ut i lyngheia ut fra flere plantefelt. Plantefelt finnes sør for Rabben og Veivågen, ved Ovnhaugen vest for Kongsfjellet og rundt Grasdalen og Gauksheim i sør (figur 1).

Steinevik naturreservat

Reservatet inneholder gode eksempler på atlantisk nedbørsmyr. Det er først og fremst et typeområde, og artssammensetninga er relativt triviell. Myr dekker 30-50 % av reservatet, resten er kystlynghei. Det fins også innslag av kystberg og parti med grasdominert naturbeitemark innenfor området.

Forskrift om fredning for Steinevik naturreservat finnes her:

<https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/1983-12-16-1983>

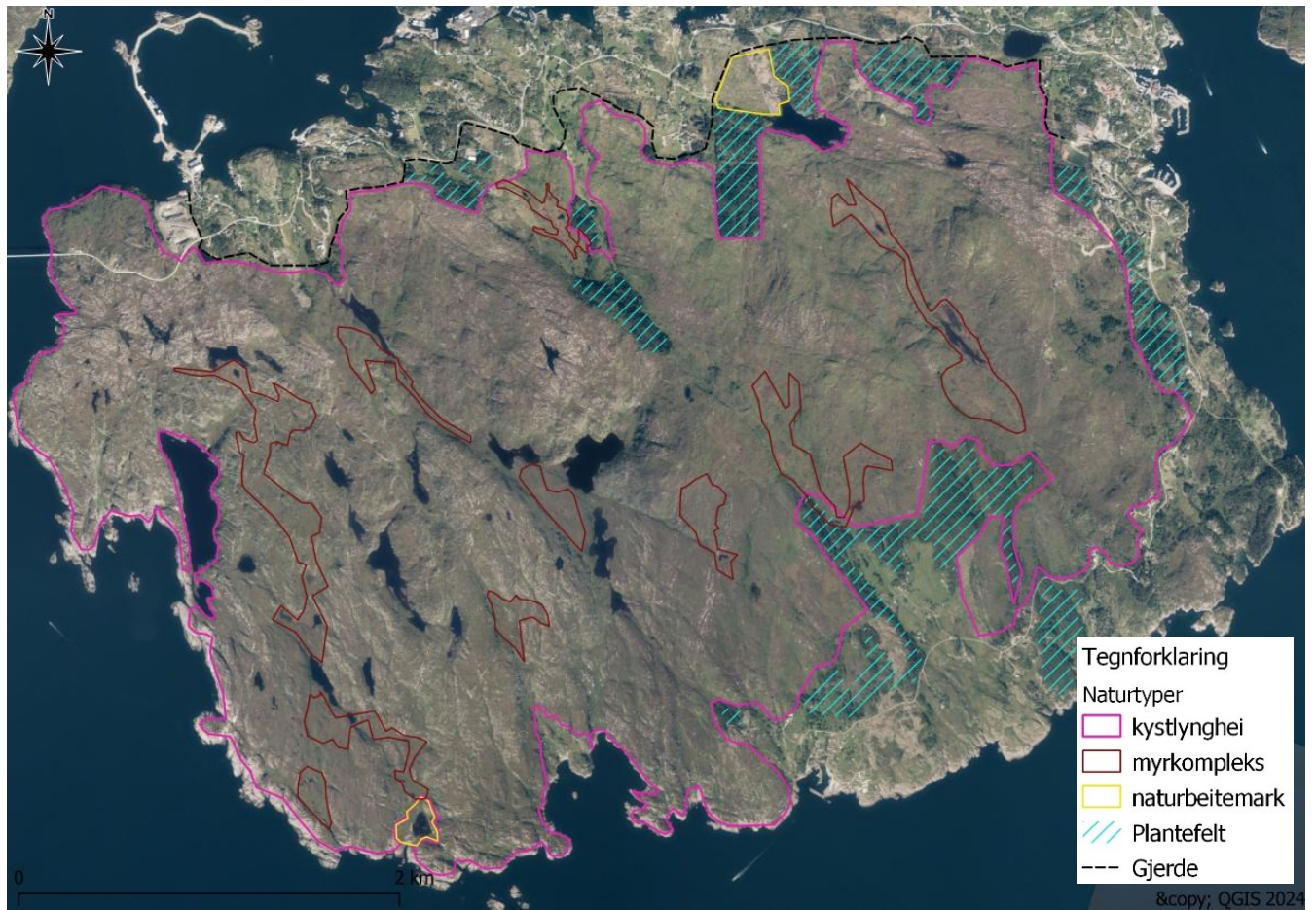
I verneforskriften står følgende om formålet med vernet

«Føremålet med fredinga er å ta vare på eit landskap som er typisk for dei ytste kyststroka i fylket. Området er karakterisert av myr og hei, nedbørsmyrar og fattige jordvassmyrar er dominerande. Det er få inngrep i myrane.»

I 2023 startet Statsforvalteren et arbeid om mulig å utvide naturreservatet til å omfatte et område som strekker seg fra Stolmen i vest til Rabba fjellet og ned til Grasdalen i øst (ca.9000 daa).

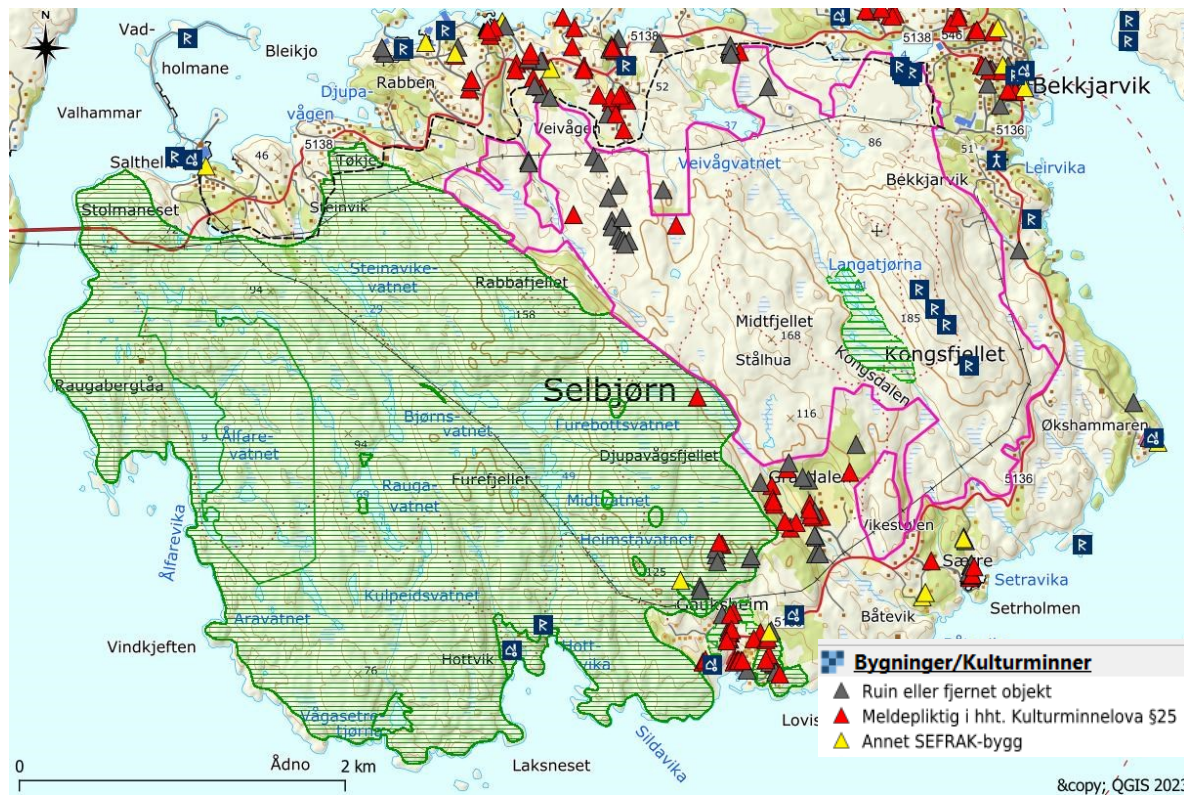
I 2013 kom en brann ut av kontroll og store deler av reservatet ble brent, bare mindre deler i sør og små flekker innimellom unngikk flammene. Etter en befaring i 2014 oppsummerer Lundberg i en intern rapport til Fylkesmannen i Hordaland at det var ingen tegn til at det var fyr i den underliggende torva (Lundberg 2014). Også den levende delen av torvmosene som bygger opp torva var stort sett intakt. Dette gjaldt også i myrer med stort innslag av røsslyng. Røsslyngen brant, men torvmosene og torva tok ikke fyr. Rapporten påpeker at grunnen til dette kan ha vært at brannen skjedde på slutten av en langvarig kuldeperiode (feb.-mars), og torva må ha vært vannmetta i topplaget, eventuelt at det var tele. Videre påpeker rapporten at framtidig skjøtsel må innrettes mot at torva skal forbli intakt. En gradvis utvikling mot mer dominans av lyng i myrene vil være uheldig for å holde myra intakt med sine økologiske tjenester (karbonlagring og klimaregulering). Mye lyng vil fordampe mer vann enn torvmoser. Det er derfor viktig at myrene blir beita med et visst beitetrykk.

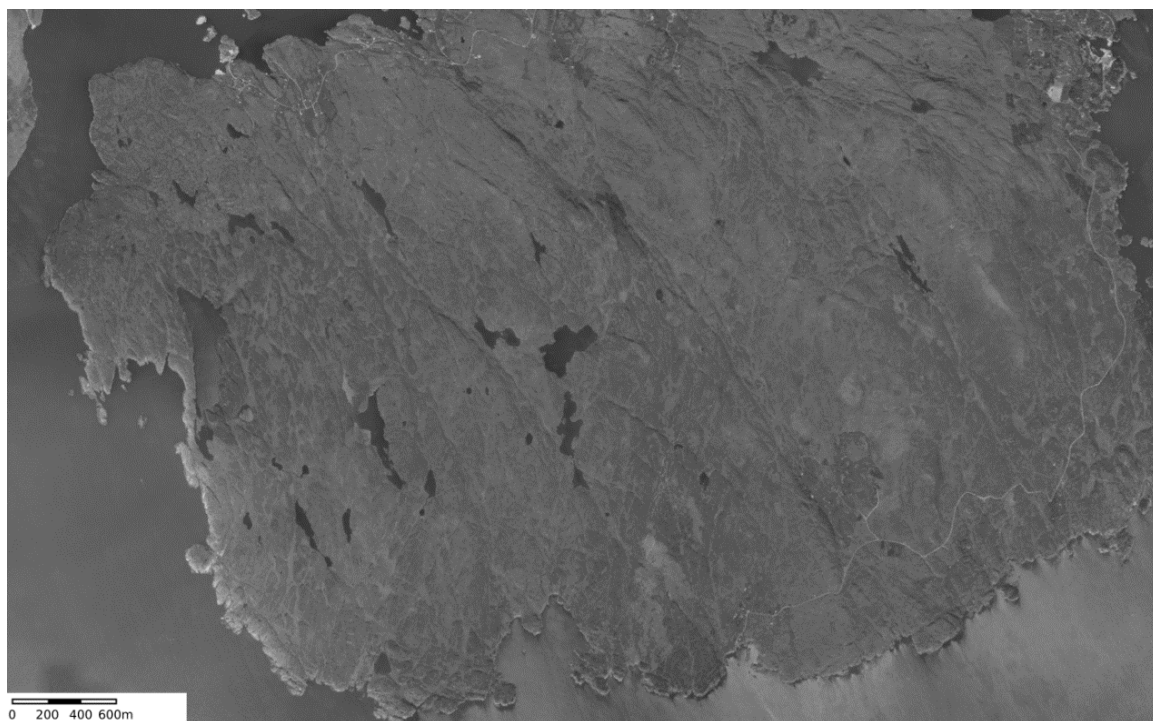

Figur 1. Planområdet er avgrensa av gjerde (svart stipla linje) i nord og ellers grensa for kystlynghei markert med lilla strek. Naturtypene som inngår i drifta er hovedsakelig kystlynghei som veksler med myr og våtdrag, noen av de største myrkompleksene er merka av (brunt). Noen av plantefeltene/spredning av sitkagran merket av ligger utenfor planområdet (turkis skravur). Bearbeidet i QGIS. © Kartverket, Norge i bilder 2020.

Figur 2. Naturtypelokaliteter etter DN Håndbok 13 i grønn skravur. Utvidet areal med kystlynghei etter kartlegging i 2022 er markert med lilla strek. Steinevik naturreservat er markert med grønn strek. Registrerte kulturminner er hentet fra Kulturminnebasen. Sort stipla strek = gjerde. Bearbeidet i QGIS. © Kartverket.

Figur 3. Flyfoto over Selbjørn fra 1964. Utmarka er stort sett treløs og plantefeltene er ikke etablert enda. © Kartverket, Norge i bilder.

2.2 Driftsbeskrivelse

Nedenfor er en samla oversikt over driften innafor planområdet på Selbjørn. 15 dyreeiere har oppgitt at de har sau og en oppsummering av mer detaljerte forhold ved drifta mm. er vist i tabell 1 i kap. 6.

Dato for utarbeiding av driftsbeskrivelse: vår 2023
Beskriv dagens beite (ev. tegn inn på kart): Sauene benytter store deler av beiteområdet som er avgrensa på kart (figur 1). Beiteområdet er dominert av åpen kystlynghei som veksler med en god del myrområder og nakent berg. Det er flere litt store ferskvann innafor området. Dyra har også tilgang til skogsområder (planteskog) og noe innmark i nord. De ti siste åra er det svidd store areal med kystlynghei og noen av flokkene har derfor tilgang på både gode vinter og sommerbeiter.
Hvor mange dyr beiter på de ulike beiteområdene: Totalt er det beregna at det går omkring 730 sau over vinteren innafor beiteområdet på Selbjørn. I tillegg er det en del dyr som ikke er sankt på en stund og en ikke har kontroll på. I sommerhalvåret øker dyretallet med rundt 70 mordyr. I figur 6 og tabell 1 i kap. 6. er det gitt en oversikt over hvor mange sau hver dyreeier har og omtrent hvor de oppholder seg.
Beskriv nåværende opplegg for sviing (Hva har du svidd, når ble det svidd, ev. tegn inn på kart): Fra 2010 er det gjennomført restaureringsbrenning i 4 omganger på Selbjørn. Totalt er det svidd ca. 4400 daa bruttoareal (figur 4). Det utgjør rundt 30 % av kystlyngheia. Det er grunneierlaget som har planlagt og stått for noe av brenningen. De har gjort seg ulike erfaringer og gjort tiltak for å øke brannsikkerheten. De har skaffet slokkerutstyr med brannslange (500-600 m) og vannpumper med aggregat som kan tas med ut i terrenget hvor det er tilgang til ferskvann. I tillegg har de 6 løvblåsere som gjør at en kan kontrollere og slukke branner og enklere lage og kontrollere en motbrann dersom en brann kommer ut av kontroll. Utfordringa er å samle nok folk når forholda ligger til rette for brenning. Brannvesenet involveres ved brenning. Det er svidd lyng i følgende år: 2010: Rabbafjellet, ca. 420 daa 2013 (14. april): Hottvika-Furefjellet- mot Steinevika og vestover til Ålfarevatnet, ca. 3100 daa 2014: Nordvestsida av Rabbafjellet, ca.260 daa 2016: Vest/nordvest for Ålfarevatnet til Stolmasundet, ca. 580 daa 2023: Nord ved Føljatjørnshaugen, ca. 60 daa 2024: Hottvika ca. 350 daa og ca. 1000 daa mellom Grasdal og Rabben. Det er ønske om å fortsette restaureringsbrenning i årene som kommer. I 2024 ved Føljatjørnshaugen via Midtfjellet til Grasdal og ved Hottvik. Deretter fortsette restaureringsbrenning med utgangspunkt i nysvidde felt. Etter hvert er det ønske om å svi mindre stykker for å få mosaikkpreg i landskapet.
Har du gjort andre skjøtselstiltak enn beiting og sviing: Grunneierlaget har satt opp og reparert ca. 4 km av gjerdet som går fra Salthella til Bekkjarvik (totalt 7 km langt, figur 1). Det er behov for å sette i stand flere strekk langs ca. 3 km av dette gjerdet. Det er reparert gjerder mot utmark også andre steder. Flere dyreeiere har rydda på sine eiendommer.
Vet du hvordan området har vært skjøttet tidligere (beiting, lyngslått, sviing eller annet)? I bygdeboka for Austevoll bind 3 er det oppsummert hvor mange dyr de ulike gårdsnumrene på Søndre Selbjørn hadde (Eide m.fl. 1991, s 22).

I 1990: S. Selbjørn (G.nr 66-70): Sau 420. Snaumark: 4 200 daa. Oversikten av dyretellingene fra 1866 viser at det var til sammen 280 sau og 189 kuer på de 5 gårdene (med flere bruk) (s. 21). Tilsvarende husdyrtall er ikke oppsummert for nordre Selbjørn med 12 gårdsnumre (Gnr. 1-12) i bygdeboka bind 1, men er oppgitt under omtalen for mange av brukene (årene 1865/75) (Tufteland 1978). Rundt 1950 avslutta mange av brukene med storfe, og sauetallet gikk opp. Rundt 1960-70 tallet gikk beitebruken på Selbjørn ned, mange slutta med sau i perioden. Fram til 1980-tallet var det organiserte sauesanking på Selbjørn.

Lyngbrenningen avtok rundt 1950-60-tallet. I 1968 brant det ved et uhell øst for Hottvika.

Det er spor etter torvtekt i myrene. Det fortelles om lyngslåttefelt helt vest på øya ved naturreservatet.

Er det noe med dagens skjøtsel (antall dyr, kvalitet på beiteområdene) du mener bør endres?
Dyretallet kan øke i store deler av utmarka. Kvaliteten på beitene kan bedres ved mer lyngsviing.

Må skjøtselen tilpasses spesielle verdier i området (sjeldne arter, problemarter, kulturminner, vern etc.)?

Det er kjente forekomster av sårbare og trua *beitemarkssopp* innafor flere av de verdifulle naturtypene som er registrert i Naturbase (se figur 2). Ekstensivt beite og regelmessig lyngbrenning er positivt.

Det er hekkende havørn og stor sannsynlighet for *hubro* i området (muntlige oppl. fra Statsforvalteren 2024). En vil sørge for dialog med Statsforvalteren dersom reirplasser for hubro blir kjent.

Det ligger fire *gravminner* fra bronsealder-jernalder innafor området. Rester og ruiner etter gamle torvhus og sommerflorer finnes flere steder. Se figur 2. Det finnes spor etter løpestrenger som har frakta torva fra utmarka og ned til gårdene. I et område nordvest på øya er det spor etter uttak av malm.

Steinevik *naturreservat* ligger vest i området (ca. 1030 daa). Området er verna for å ta vare på et område typisk for kysten med myr og hei, nedbørsmyr og fattig jordvannsmyr dominerer. Lyngsviing innafor området krever særlig oppmerksomhet for å bevare hydrologien i myrene.

Sitkagran spres med frø ut fra flere plantefelt. Lyngsviing krever ekstra god sikring nært plantefelt, i tillegg er det potensiale for stor frøspredning i sviflater.

Beskriv rutiner for tilsyn og sanking:

Se mer i tabell 1 kap. 6. De ulike dyreeierne har hver sine rutiner for tilsyn og sanking.

Noen flokker er tilvent fôr og er enkle å sanke, mens andre har behov og ønske om organisert sanking av beitedyr.

Beskriv tilgang til ly på beite:

Dyra har naturlig tilgang til ly i skogholt og kløfter.

Ved Hottvik vil det settes opp ei uteløe (egen skjøtselsplan).

Beskriv rutiner for eventuell nødfôring og plassering av fôrplass:

De ulike dyreeierne har hver sine rutiner for nødfôring ved behov.

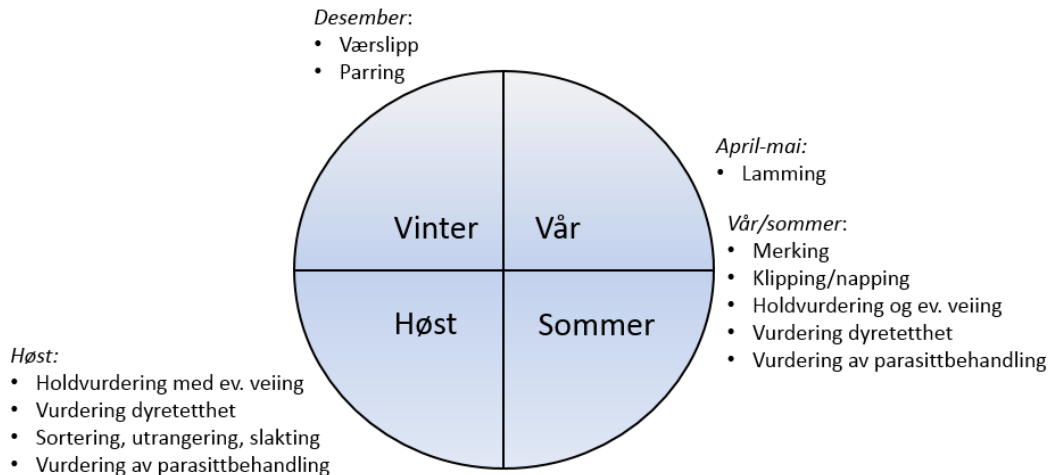
Ved Steinevik og Hottvik er det behov for bedre tilkomst for å sikre nødfôring.

Beskriv vanntilgang til dyra på beite:

Det er mange små og litt store ferskvann, bekker og myrdrag innafor beiteområdet.

Relevante tillatelser fra Mattilsynet (for eksempel dispensasjon til «utegang uten tjenlig oppholdsrom»):

Driften gjennom året – legg til aktiviteter:

Hver dyreeier har sine rutiner gjennom året

Har dere ønsker eller mål for de neste 3-5 år som det skal tas hensyn til?

Ulike dyreeiere har kommet med innspill om følgende ønsker for de neste årene:

- Fortsette vedlikehold og istandsetting av gjerder i nord og enkelte andre steder.
- Viktig å få gjeninnført organisert sauehold i utmarka.
- I fellesskap få kontroll på dyr som ikke er sankt på en stund eller ikke er merka
- Få til organisert sauesanking vår og høst for noen av flokkene
- Fortsette organisert lyngsviing hvor erfarne folk er med
- Danne beitelag på Selbjørn, i dag er Stolmen og Selbjørn i samme beitelag
- Sette opp ei kai ved Hottvik (ikke adkomstvei hit) som er nødvendig for å få transportert dyra etter sanking, transportere tilleggsfôr og holde tilsyn med dyra
- Sette opp smalehus ved Stolmenbrua for bedre kontroll på dyr
- I vest er det ønske fra enkelte om å sette opp gjerde som vil dele Selbjørn fra nord til sør, for å gjøre det lettere å sanke dyra og ha kontroll på dem
- Etablere adkomstvei/trasé for ATV ut i utmarka i vest, bedre tilkomst vil gjøre det enklere med tilleggsfôring, transport av utstyr til lyngbrenning, gjerding, inspeksjon og sanking av dyr (kan bli vanskelig bl.a. pga. utvida plan for verneområde)

Andre kommentarer:

Utfordringene på Selbjørn varierer noe fra dyreeier til dyreeier.

- Felles for flere er at beiteområdet er veldig stort, det er få gjerder som deler opp beiteene og det er derfor krevende for flere dyreeiere å få sankt dyra sine.
- Det er en utfordring at en del dyr ikke har blitt sankt på lang tid, noen av disse er ikke merka. God dyrevelferd for en del dyr blir da ikke ivaretatt. Dette gjør bl.a. avlsarbeidet for andre dyreeiere vanskeligere. Samarbeid mellom dyreeiere og Mattilsynet er satt i gang i 2024.
- Vedlikehold av gjerder mot innmark mangler flere steder, dyr kommer seg utenfor utmarksbeite noe som er utfordrende for dyreeiere, skaper uønska situasjoner og konflikter i nærmiljøet.

3. Skjøtsel av beiteområdet på Selbjørn – beskrivelse av planlagte tiltak

3.1 Generelt om skjøtsel av kystlynghei

Kystlyngheiene er skapt ved rydding av skog, lyngsviing, beiting og lyngslått. De har utviklet seg gjennom gjensidig påvirkning mellom lynghei og beiting, først og fremst med gammelnorsk sau, men også med geit og sommerbeiting med storfe. Helårsbeite med gammelnorsk sau ansees som den viktigste driftsmåten for å ta vare på kystlynghei. Ved innsiktsfull drift kan en også skjøtte kystlynghei ved beiting med spælsau, norsk kvit sau eller andre saueraser fra tidlig vår til sein høst, og tidvis vinterbeiting kombinert med tilleggsføring når forholdene tilsier det. Storfe som kviger, sinkyr (kyr i tørrperioden), ammekyr med kalv samt kastrater kan beite i kystlynghei om sommeren når det inngår strandeng eller andre arealer med gras- og halvgras i tilstrekkelig omfang i beiteområdet som helhet.

Lyngsviing må utføres med omtanke i områder med bakkehekkende fugler og spesielt de som hekker i kolonier, slik som mange av våre sjøfugler. I disse områdene bør lyngsviing være avsluttet ved utgangen av februar og kan med fordel flyttes til om høsten. Det er avgjørende at selve hekkeplassene ikke blir berørt av brannen. Måkekolonier ligger ofte høgt i terrenget der vindslitasje holder vegetasjonssjiktet nede. Dersom gjengroing blir et problem, vil disse fuglene flytte kolonien og etablere seg på et mer egnet sted. Andre arter som grågås, siland, ærfugl foretrekker gjerne å legge reiret under en einerbusk eller tilsvarende slik at de har skjul for predatorer og for vær og vind. Det kan derfor i mange områder være bra for slike arter at det står igjen områder med degenererende hei enkelte steder, spesielt gjelder dette ned mot sjøkanten. Også disse artene skyr skog og tett kratt, og er avhengig av at det blir svidd, men med lengre rotasjonsintervall.

Enkelte arter er svært vare for forstyrrelser og hevder territorier allerede fra slutten av januar og med egglegging i mars. Eksempel på en slik art er hubro, en av våre mest trua fuglearter. Dersom det er kjent, eller mistanke om, at det hekker hubro i en kystlyngheilokalitet, så skal lyngsviing være avsluttet før nyttår i sør og før utgangen av januar i nord. Under hekking er hubroen meget var for forstyrrelser, og den vil sky reiret dersom den blir forstyrret. Hubroen benytter de samme hekkeplassene år etter år, og det er eksempler på gode reirplasser som har blitt brukt i mer enn 4000 år. Reirplasser for hubro og andre sjeldne og hensynskrevende fugler skal derfor aldri svies. Også i hubroterritorier er det viktig at deler av kystlyngheia får utvikle seg litt lengre og rotasjonssykluser på 30-40 år bør vurderes. Nærhet til skog kan kreve kortere rotasjonssykluser. Ved oppstart av skjøtelsplanarbeid i store og sammensatte lokaliteter der det kan forekomme slike arter, skal Statsforvalteren kontaktes.

3.2 Beiting og dyrehold i kystlynghei

Beiting er viktig for ivaretagelsen av kystlyngheiene, og i snøfattige og vintermilde kyststrøk med kystlynghei finner man former for utgangerdrift. Hold av dyr, uansett driftsform, krever at man følger tilhørende regelverk, se www.lovdatab.no. Utgangerdrift er omtalt spesifikt flere steder i regelverket, med både egne tilpasninger og med dispensasjoner fra hovedregelverket mot at enkelte vilkår holdes. Av viktige regelverk å sette seg inn i, kan man trekke frem: «Lov om dyrevelferd» (Dyrevernlova), «Forskrift om velferd for småfe», «Forskrift om velferd for produksjonsdyr», «Forskrift om merking, registrering og rapportering av småfe» og «Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer». Dispensasjon om «utgang uten tjenlig oppholdsrom» krever tillatelse fra Mattilsynet.

I «Forskriften om velferd for småfe», omtales utegangerdrift spesielt, og i § 18 «Unntak fra kravet om tjenlig oppholdsrom – utedrift», kan oppsummeres i følgende viktige punkt:

- 1) *Dyretallet skal tilpasses beitegrunnlaget.*
- 2) *Eier eller annen med ansvar for dyrene skal ha mulighet til raskt å skaffe tilstrekkelig og egnet fôr i tilfelle situasjoner der beitet ikke gir tilstrekkelig næring.*
- 3) *Det skal etableres fôringsplass som gjør det mulig å føre dyrene på en god måte.*
- 4) *Terreng og vegetasjon skal gi tilstrekkelig ly, og dyrene skal ha beskyttende ullfell i kalde årstider.*
- 5) *Det skal etableres innhengning som gjør det mulig å samle dyrene.*
- 6) *Dyrene skal samles når det er nødvendig av dyrevernmessige hensyn, og minimum vår og høst for kontroll, merking, napping og klipping av ull, nødvendig parasittbehandling, o.l.*
- 7) *Paring skal skje slik at lamming og kjeing kan forekomme når beite- og klimaforhold er gunstige.*
- 8) *Tilsynet skal intensiveres før og under lamming.*

For å kunne tilpasse dyretallet til beitegrunnlaget, må beitegrunnlaget vurderes. Beitegrunnlaget påvirkes av variasjoner i både naturforhold og hevd, og må derfor vurderes for hvert enkelt beite. Ofte inngår det flere naturtyper i det samlede kystlandskapet som beites, noe som også bør tas inn i den totale vurderingen av dyretallet. Dette kan være strandenger som er gode vår- og sommerbeiter, eller myr som kan ha viktige halvgress og starr utover høst og vinter. Kystlynghei i god hevd utgjør gode beiter, og inneholder helst vekslinger av røsslyng i både pionerfase, byggefase og moden fase. Dette gjør at beitedyrene kan veksle mellom røsslyngplanter av ulik alder og høyde. Beitekvaliteten til røsslyngen varierer med alder, og særlig gammel, forvædet og skadet røsslyng forringer beiten mye. En del kystlyngheier finnes i vekslinger med mye bart berg, mens andre lyngheier danner tette tepper hvor røsslyngen har et høyt dekke. Både dekning og kvalitet på røsslyng tas med i beregningen av dyretall per arealenhet.

Gode vinterbeiter er nødvendig for et godt dyrehold. Nøkkelarten røsslyng inngår i beitegrunnlaget gjennom hele året, men er viktigst utover høsten og vinteren, da omfanget av andre beiteplanter reduseres. Selv om røsslyng er den viktigste vinterbeiteplanta, er tilgang på starr og gras som dyra finner innimellom lyngen betydningsfull for det samlede næringsopptaket om vinteren. Småfe på utmarksbeite skal etter regelverket ha tilsyn minst en gang per uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er. Det er en forutsetning at beitelokalitetene gir muligheter for å komme til med nødfôr, også i perioder med dårlig vær. Beitene må ha tilstrekkelig ferskvannstilgang gjennom hele året. Det må planlegges løsninger for mulig vannmangel, både sommer som vinter.

Gammelnorsk sau og andre husdyrslag

Gammelnorsk sau (ofte kalt villsau) er mye brukt i utegangerdrift i kystlynghei, ettersom det er en hardfør, lett sau som er tilpasset helårsbeiting hvor det er vilkår for det. Under de riktige kombinasjoner av milde vintre, tilstrekkelig med areal og velskjøttede kystlyngheier, greier gimrer og voksne sauer av gammelnorsk sau seg vanligvis tilfredsstillende gjennom vinteren. Paring skal skje slik at lamming om

våren ikke starter før beitegraset er kommet i vekst slik at sauene finner næringsrikt fôr til produksjon av melk. Kommer det tungt snøfall som blir liggende, og som gjør det vanskelig for sauene å få tak i tilstrekkelig fôr, må en straks sette inn tiltak med tilleggsfôring og om nødvendig hente dyrene i hus og/eller innhegning med ly for nødvendig oppfølging. Innholdet av protein i beiteplantene gjennom vinteren er gjerne noe knapt. Gammelnorsk sau kan i noen grad tære litt på kroppsreserver gjennom vinteren. Dyrene må da ha fått bygd opp kroppsreserver gjennom sommer, høst og førjulsvinter.

Dersom lammene fra sau i kystlynghei ikke har nådd tilfredsstillende slaktevekt, kjøttsetting og fettinnhold ved tidspunktet for høstslakting må man gjøre tilpasninger. Disse lammene som ikke er slaktemodne må da overvintres på en måte som sikrer tilstrekkelig fôrtilgang og god dyrevelferd. Små sauelam må ikke gå sammen med vær slik at de kan bli paret, da drektighet krever svært mye og setter individet tilbake i utvikling, og kan være i strid med kravet om godt dyrehold. Produksjonsmessig er det heller ikke noen god løsning at utegangersau lammer årsgamle, da en lett kan komme inn i en vond sirkel med seinere lamming og dermed små lam om høsten.

Vanlig norsk kvit sau og andre norske langhalete raser med regional utvikling og tilpassing (steigar, cheviot, ryggja), spælsau og eventuelt andre saueraser kan også beite i kystlynghei lenge utover høsten der det er vilkår for det, og i deler av vinteren når det blir kombinert med innefôring som sikrer dyra tilstrekkelig med energi og protein. Driftsmåten som kombinerer utegangerdrift og innefôring er lite brukt i dag sammenlignet med tidligere, men er fortsatt i bruk m.a. i området ved Lindesnes i Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og enkelte steder videre nordover langs kysten. Beiting med de langhala sauerasene eller spælsau i kystlynghei gjennom sommeren vil ofte gi mindre tilvekst på lamma enn annet utmarks- eller fjellbeite. Mengdeinnslaget av gras og urter er viktig, det gjelder å få en god start på tilveksten hos lamma fra våren av, og at tilveksten ikke stagnerer og blir for lav når en kommer utover sommeren og seinsommeren. Ved større innslag av strandeng i tilknytting til kystlynghei, kan beitet være tilfredsstillende som sommerbeite både til tyngre saueraser og stedvis til storfe (sinkyr, kviger, kastrater, ammekyr). Naturtypen strandeng er det generelt mer av på deler av Trøndelagskysten og særlig i Nordland (Helgelandskysten) enn hva som er tilfelle på Vestlandet.

Gammelnorsk sau er godt tilpassa beiting i kystlynghei.

3.3 Lyngsviing

Lyngsviing er avgjørende både for opprettholdelse av ønsket artsinnhold i lyngheiene og det biologiske mangfoldet, og for sikring av godt og tilstrekkelig beitegrunnlag. Det er derfor viktig å planlegge lyngsviingen for flere år framover slik at man til enhver tid har den mosaikk av grasarealer og lyngarealer av forskjellig alder som er ønskelig. Ved planleggingen av avsviingen må man også ta hensyn til spesielle verdier knyttet til området, slik som fugl, kulturminner, landskapsestetikk og eventuelle erosjonsproblemer. Det er viktig å orientere seg om hvilke verdier som finnes i området gjennom f. eks forvaltningsorgan som kommunen,

Lyngsviing er ei vanleg skjøtselsform i kystlynghei.

fylkeskommunen, Fylkesmannen eller Miljødirektoratet/Statens Naturoppsyn, og tilpasse den planlagte skjøtselen til disse verdiene.

Når det gjelder lyngsviing, er de generelle rådene at avsviingsflatene ikke skal være for store. Med store avsviingsområder minker det biologiske mangfoldet og sauen får vanskeligere for å finne godt fôr i tilstrekkelige mengder til enhver tid. For lammenes tilvekst er det spesielt viktig at det finnes lett tilgjengelige grasarealer fra våren og utover sommeren. Lyngsviingsarbeidet blir imidlertid mer arbeidskrevende når avsviingsarealene er små så det gjelder å finne en passe balanse.

I denne sammenheng er det viktig å kunne vurdere og bestemme hvor lang tid det skal gå mellom hver gang man svir av samme område dvs. hvilken rotasjonsperiode lyngheivegetasjonen skal ha. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra pionerfase til byggefase og videre til moden fase. Fôrproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel ("moden") dvs. vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy, brenner man på nytt. Hvor lang tid det tar varierer med klima, lokale vokseforhold og beitetrykk, men man regner med 8-20 år. Siden utviklingen av røsslyngen kan variere så mye er det viktig at man lager individuelle skjøtselsplaner som tar hensyn både til røsslyngens evne til å regenerere, røsslyngens tilveksthastighet og en vurdering av problemarter som kan komme inn etter sviing. Eksempler på problemarter er einstape, sitkagran, rynkerose og tistler.

Selve avsviingsarbeidet må også planlegges nøye med hensyn til hvor ilden skal starte og avsluttes. Myr- og vannkanter kan være naturlige avslutningslinjer, men det hender at man må lage branngater (5-6 m) for å sikre en god avslutning. Man må sørge for å ha brannslukkingsutstyr tilgjengelig og man må varsle brannvesenet på forhånd. Naboer bør også varsles. Det er viktig å være mange nok for å sikre at man kan styre brannen. Brenning må bare gjennomføres under gunstige værforhold og med tele eller fuktig jord, dvs. i perioden fra sein høst til tidlig vår. Hvis man ikke selv har erfaring med lyngsviing, bør man få hjelp fra noen med erfaring, i hvert fall første gangen.

3.4 Restaurering av kystlynghei

I gammel lynghei dvs. lynghei som ikke har vært brent på lenge, kan det være et kraftig oppslag av busker og trær. Hvis lyngheia skal tas i bruk igjen bør dette ryddes før man brenner på nytt. Noe bjørk, rogn og ulike vierarter bør imidlertid settes igjen fordi det kan være viktig "tilskuddsfôr" for sauene. I gammel lynghei er det mer mose og lav i bunnsjiktet enn i lynghei som har vært i kontinuerlig drift. Det kan forårsake seinere regenerering av vegetasjonen etter sviing. I tillegg kan gammel lyng ha vanskeligere for å sette rotskudd, noe som også forsinker regenereringen. Selv om regenereringen i gammel røsslyng går seint etter første sviing, kan det gå raskere ved ny sviing. Det beste resultatet oppnås imidlertid i områder som ikke er for gjengrodde.

3.4.1 Hensyn

Meldeplikt etter naturmangfoldloven (Landbruksdirektoratet)

Kystlynghei er en utvalgt naturtype. Jordbruks- og skogbrukstiltak som berører forekomster av utvalgte naturtyper og som ikke krever tillatelse, skal meldes til kommunen før tiltaket iverksettes (naturmangfoldloven § 55). En oppdatert handlingsplan for kystlynghei foreligger fra 2023 (Miljødirektoratet 2023), og kunnskapsstatus for kystlynghei i Norge som er en del av faktagrunnlaget til handlingsplanen ble ferdigstilt i 2013 på oppdrag for Miljødirektoratet (Kaland og Kvamme 2013). Det er meldeplikt for alle tiltak som ikke beskrives i handlingsplanen, samt tiltak som kan endre karakteren eller omfanget av en utvalgt naturtype. For tiltak som i handlingsplanen angis som positive for naturtypen og på den måten bygger opp under naturtypens utbredelse og økologiske tilstand, gjelder ikke meldeplikten. Slått av slåttemark og beite av kystlynghei med riktig beitetrykk er typiske tiltak som er positive skjøtselstiltak for den utvalgte naturtypen. Derfor er det ikke meldeplikt etter naturmangfoldloven for tiltakene som det kan gis tilskudd for som gjelder skjøtsel av utvalgte naturtyper.

Eksempler på jordbrukstiltak som utløser meldeplikt kan være tiltak om gjødsling av beiter eller gjødsling av eng. Oppdyrking eller jordbearbeiding av beiter eller eng er også et slikt eksempel.

3.5 Mål for skjøtsel på Selbjørn som beiteområde

SKJØTSELSPLAN			
Dato utarbeiding av skjøtelsesplan: 22.02.2023 (februar-mars 2023)			
Dato befarings: 30.06.2022			
Dato samtale med grunneier/bruker: 30.06.2022 (samt ulike datoer på e-post og/eller tlf. med 15 dyreeiere)			
Utformet av: Kristine Ekelund		Firma: Ekelund Consult	
UTM sone: WGS 84 32N	Nord: 6656209	Øst: 285754	Gnr./Bnr.: Gårdsnr. 1 – 12 og 66 -70 har totalt ca. 120 bruksnr.
Areal (nåværende): Totalt 14 729 daa kystlynghei (store ferskvann trukket fra) (ca. 35% nakent berg og myr)		Areal (etter evt. restaurering):	
Del av verneområde: Ja		Hvilket vern: Naturreservat (Steinevik naturreservat på ca. 1030 daa)	
<p>Finnes det særskilte skjøtselshensyn i området, hvilke:</p> <p>Det finnes <i>kulturminner</i> i området (figur 2). Til sammen er det fire gravminner fra bronsealder-jernalder som ligger øst i lokaliteten, på Kongsfjellet og på Fjellsenden. I nordøst sør for Fagerbakkevatnet ligger fem boplasser fra yngre steinalder. Ved Kvernavika øst for Hottvik er det registrert steinalderboplass. All skjøtsel ved og rundt freda kulturminner skal avtales med kulturminnemyndigheten. Ingen kulturminner skal utsettes for ild, med mindre lyngsviing er en avtalefestet skjøtelsesform med forvaltningsmyndighet. I tillegg er mer enn 20 gamle ruiner av torvhus og gardflorer registrert innafor lokaliteten som også må tas hensyn til ved lyngbrenning. Statsforvalteren i Vestland har egne skjøtelsråd og krav etter kulturminnelova § 3 for skjøtsel av automatisk freda kulturminne som kan leses her.</p> <p>Hensyn i <i>Steinevik naturreservat</i> - særlige hensyn ved lyngsviing, myrer skal ikke svis med mindre det er gjengroing med forveda busker, ved sviing skal det være etter kuldeperioder når det er tele eller høy vannmetning i torva. Et viktig prinsipp som gjelder alle myrer.</p> <p>Det er svært sannsynlig at <i>hubro</i> hekker på Selbjørn. Ved og rundt kjente hekkeplasser skal det aldri svis lyng. På Selbjørn er det ikke lokalisert hekkeplasser, men sannsynlige plasser er i sørvendte bergvegger. Dersom en blir kjent med hekkeplasser, skal Statsforvalteren kontaktes for å avklare nærmere hvilke hensyn som skal tas særlig med lyngbrenning i aktuelle områder. Statsforvalteren har planer om og ansvar for kartlegging av hekkeplasser for hubro.</p>			
MÅL			
<p>Hovedmål for lokaliteten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevare og gjenskape kystlynghei i god hevd ved å fortsette helårsbeite og lyngsviing. • Øke beitekvaliteten slik at en kan øke antall beitedyr • Landskapet skal holdes åpent med minst mulig gjengroing og innslag av fremmede arter • Freda kulturminner skal tas hensyn til 			

<ul style="list-style-type: none"> Steinevik naturreservat skal tas hensyn til. Nedbørsmyrer og fattig jordvannsmyrer skal bevares så intakte som mulig, og uten inngrep som forstyrrer hydrologien.
<p>Konkrete delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> Legge til rette for et beitetrykk som holder gjengroingen i sjakk og sikrer god dyrevelferd. Tilstanden i kystlyngheia skal forbedres ved å svi lyng og evt. rydde trær og busker.
<p>Ev. spesifikke mål for delområde(r):</p> <ul style="list-style-type: none"> Prioritere restaureringsbrenning av gammel røsslyng fra vest mot øst Fortsette mosaikkbrenning av lyng i området ved Rabbafjellet Få på plass/vedlikeholde gjerder i nord mot riksvegen Hindre tilgroing med røsslyng og andre forveda vekster i myrene i naturreservatet ved å ha et moderat beitetrykk
<p>Tilstandsmål arter:</p> <ul style="list-style-type: none"> Det er et mål at en større andel av røsslyngen skal forekomme i pioner- og byggefasen. Bevare sårbare og rødlista arter av beitemarkssopp ved å ha et moderat beitetrykk, svi gammel lyng og gjengroingsarter.
<p>Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:</p> <ul style="list-style-type: none"> Det anbefales å fjerne sitkagran i kystlyngheia før den blir frømoden, særlig følge opp nysvidde områder. Helst bør plantefeltene/frøkildene som grenser til kystlyngheia hogges ut.

3.6 Planlagte skjøtselstiltak på Selbjørn

3.6.1 Beiterelaterte tiltak

Beskrivelse av planlagte skjøtselstiltak, beiting:

Det anbefales at beitingen med gammelnorsk sau i det store beiteområdet på Selbjørn fortsetter. Beitetrykket anses som lavt med bakgrunn i at gjengroingen øker og det er relativt lav nedbeiting i svidde områder. I alt er det 15 dyreeiere som har oppgitt at de har sau innafor beitearealet. Til sammen er det oppgitt omkring 730 beitedyr over vinteren. Av disse er det enkelte flokker som får tilleggsfôring jevnlig eller daglig (rundt 80 dyr). I sommerhalvåret er det oppgitt omkring 70 flere mordyr i utmarka. I tillegg er det en del gammelnorsk sau en ikke har tall på som ikke sankes og noen er ikke merka. I figur 6 i kap. 6 er det merka av omtrent hvor flokkene til de ulike dyreeierne oppholder seg. Det er flest dyr i den vestre delen, fra Stolmen i vest til Midtfjellet og Grasdal/Træsfjellet i øst. Kun to av flokkene går i inngjerda områder i utmarka, andre holder seg innafor nokså avgrensa områder siden de får jevnlig tilsyn og kommer etter mat. Flere av flokkene beiter i relativt store områder og krever organisert sanking.

Helårsbeite krever at driftsopplegget sikrer god dyrevelferd. Det forutsetter regelmessig tilsyn, minimum ukentlig i vinterhalvåret, som tar høyde for situasjoner med behov for tilleggsfôring, tilgang på drikkevann og mulighet for le og skjul når forholda krever det. Dispensasjon om «utegang uten tjenlig oppholdsrom» krever tillatelse fra Mattilsynet.

I beitearealet inngår 14 729 daa med kystlynghei som veksler med nakent berg i varierende grad (ca. 30-40% i vest og rundt 10 % i øst), myrflater (10-15%) og litt semi-naturlig eng. Noen av flokkene har også tilgang på grasbeiter. I tillegg inngår det innafor planområdet plantefelt på til sammen 471 daa uten beiteverdi og flere ferskvann (ca. 390 daa). Beitekvaliteten variere nokså mye innafor området. I den

østre delen er det ikke brent på lang tid, all lyngen er gammel og grov og det er stort behov for å svi lyng for å få bedre kvalitet både på sommer- og vinterbeitene. Her går det færre dyr enn i vest. Det er oppgitt at inntrykket er at antall umerka dyr er størst i øst. I den vestre delen er store areal med gammel røsslyng svidd over de 12 siste åra. Her er det derfor en god del røsslyng av god kvalitet for vinterbeite. Dagens beitetrykk er lavt området sett under ett, og når en ser på nedbeitingen av vegetasjonen tåler beitene flere dyr.

Erfaringstall tilsier at et passende beitetrykk med gammelnorsk sau på Vestlandet ligger rundt 12-15 daa lynghei i god hevd per vinterbeitende sau når areal uten beiteverdi er trukket fra. Ifølge Buer (2011) er normen for et godt beitetrykk i kystlynghei 1 mordyr pr. 10 daa godt lyngbeite (netto). Er kystlyngheia i dårlig tilstand og røsslyngen gammel må arealet øke. Det vil også variere med hvor stor andel grasmarksareal dyra har tilgjengelig. Dette gjelder uten tilleggsfôring gjennom vinteren. Beiteområdet på Selbjørn er stort, dyra oppholder seg i ulike flokker i området og nedbeitinga variere derfor innfor planområdet. I tillegg er det noen av flokkene som blir tilleggsfôra daglig/jevnlige gjennom vinteren. Antall dyr området kan tåle må derfor vurderes ut fra beitetilgangen og nedbeiting der flokkene oppholder seg, og de ulike dyreeierne må gjøre sine holdvurderinger for å sikre ønska slaktevekter og god dyrevelferd. Ut fra de generelle anbefalingene anslås det at hele beiteområdet kan tåle flere dyr enn dagens antall, og særlig dersom tilstand og kvalitet på beitene blir bedre.

Enkelte av dyreeierne har plan om å øke dyretallet noe når praktiske forhold ligger bedre til rette og kvaliteten på beitene bedres. I 2024 har grunneiere ved Hottvik plan om å øke dyretallet med ca. 100 mordyr. Det anses som viktig at grunneierlaget og evt. eget beitelag fortsetter å jobbe for å finne løsninger på utfordringer og praktiske tiltak som gjør at dyreeiere kan øke dyretallet. I mars 2024 er det satt i gang samarbeid mellom Mattilsynet og saueiere om en plan for å få kontroll på dyr som ikke er sankt på ei stund og dyr som ikke er merka. Det vil være viktig for å sikre god dyrevelferd og for avlsarbeidet til de ulike dyreeierne.

Det vil også være positivt at grunneierlaget fortsetter å jobbe for å få til organisert sauesanking og dugnader ifm. gjerding mot innmark, noe som kan legge til rette for økt beite. Når det gjelder nye gjerder i utmark, anbefales det å forsøke andre løsninger for å ha kontroll på dyra (tilvenning, organisert sanking, ta ut umerka dyr mm). Lange strekk med gjerder vil være barrierer i landskapet f.eks. under sviing.

For å få til økt beite og forsvarlig drift ved Hottvik, anses det som nødvendig å få på plass kai og oppholdsrom vinterstid.

For å få bedre kontroll på flokk i vest anses det som viktig å sette opp et lite smalehus ved Stolmenbrua.

For å få til enklere sanking av dyra anses det som viktig å få opp bedre sankegjerder og innhegninger flere steder, bl.a. er det ønske sør for Hottvika, Ålfarevika og ved Stolmenbrua.

Ønske og behov for en trasé ut i utmarka i vest må vurderes i samråd med kommune/Statsforvalter, trolig er det lite aktuelt med tanke på utvida verneområde.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Tiltak beiting og tilrettelegging for beiting: Fortsette med utegangerdrift Dagens beiteareal er på 14 729 daa kystlynghei	Årlig	Xx daa 20 kr/daa* Inntil 500 daa per foretak	

Reparere gjerder mellom innmark og utmark, nord Sette i stand gjerder i sør?		Ca. 3 km	
Sette opp kai ved Hottvik Sette opp løe for oppholdsrom ved Hottvik Sette opp smalehus ved Stolmen	2024 2023/24 2024/25		
(*sats RMP Vestland per 2024)			
Utstysrbehov knyttet til beiting og tilrettelegging for beiting: Nettinggjerde, gjerdepåler og utstyr som boremaskin mm. Materiell til samleleve og lettgrinder, flere steder. Det er behov for et lite smalehus ved Stolmenbrua for å ha bedre kontroll (O.K. Østervold 2/7). Det er behov for å sette opp ei kai ved Hottvik fordi en er avhengig av båt for å frakte dyra etter sinking, sørge for tilsyn og tilleggsføre ved behov. Ved Hottvik er det også behov for ei uteløe for oppholdsrom for dyra vinterstid (J.I. Vik 64/4).			

3.6.2 Planer for sviing

Beskrivelse av planlagte skjøtselstiltak med sviing:

Fra 2010 er det gjennomført restaureringsbrenning i 4 omganger på Selbjørn. Totalt er det svidd ca. 4400 daa bruttoareal (figur 4). Det utgjør rundt 30 % av hele kystlyngheia (14 729 daa). Det er grunneierlaget som har planlagt og stått for brenningen i 2010, 2016, og 2023. De har planer og ønske om å fortsette organisert brenning i årene framover og jobbe for at flere folk kan være med. Det er ønskelig å ha med seg erfarne folk. Løvblåsere brukes til å slukke og kontrollere branner (evt. motbranner ved behov). Utfordringen er å samle nok folk når forholda ligger til rette for brenning. Brannvesenet involveres ved brenning.

Røsslyngen har tatt seg fint opp i alle områdene som er svidd og er nå godt vinterbeite. Ved Rabbafjellet er lyngen opp til 20-30 cm høy, noen felt ble ikke skikkelig brent og einer mm. står igjen, sitkagran som har frødd seg står spredt. I feltet ved Steinvik/Tøkje (2014) kommer det opp bra med røsslyng som er 15-20 cm høy, og det er fortsatt godt innslag av urter og gras. Det samme lengst vest ved Raugabergtåa (2016) hvor røsslyngen foreløpig er 5-10 cm høy på de tørreste kollene. Det største området som brant fra Furefjellet og bort til naturreservatet vest for Ålfarevatnet i 2013, har også god forynging av lyng etter brannen, men innafor dette arealet er det også områder hvor lyngen ikke brant opp. Myrområdene i naturreservatet tok ikke skade av brannen fordi det var frost eller høy vannmetning i torvlaget. Røsslyngen brant opp, men verken torvlaget eller det øverste moselaget tok skade, noe som er veldig positivt (jf. rapport Lundberg 2014). For å bevare intakte torvproduserende myrer er det viktig at ikke røsslyng og forveda busker får gro til. Nok beitetrykk vil holde forveda busker borte, men skulle det være behov for å svi gammel lyng over myrer i planområdet, illustrere brannen i 2013 hvor viktig det er å svi etter kuldeperioder når det er tele eller høy vannmetning i torva.

Det er behov for å fortsette restaureringsbrenning av gammel røsslyng og einerdominerte områder. Arealet på sviflater når en restaurerer vil være større enn ved vanlig mosaikkbrenning for raskere å forynge gjengroende dårlig beiter med frisk lyng. Selbjørn er stort, det er ofte år med vanskelige

sviforhold, og det er derfor stort behov for å få svidd relativt store areal når en har gode forhold for lyngbrenning. Enkelte år får en ikke svidd. Dersom en får svidd i snitt ca. 1000 – 2000 daa per år (bruttoareal) vil en ha svidd det meste av den gamle lyngen i løpet av 5-10 år. Generelt bør en unngå for store sviflater når en restaureringsbrenner, både av hensyn til biomangfoldet, men også for å ha god kontroll i forhold til tilgjengelig mannskap og ressurser som er involvert. En kan derfor gjerne svi to-tre felt samme året, men kapasitet, værforhold, terreng mm. vil avgjøre hvordan det lar seg gjøre.

Etter en brann er det viktig å følge opp spredning av sitkaspirer, først og fremst i østre del hvor plantefeltene ligger. Beitedyr vil til en viss grad holde sitkagran nede, men skulle det komme opp tett med planter anbefales det å svi slike felt på nytt, sitkagran tåler ikke en brann. Har en anledning til å svi i østre del i dårlige frøår, kan det bidra til mindre spredning.

Hovedandelen av beitedyr går i vestre del av området og restaureringsbrenning har startet opp her. Det anbefales derfor å jobbe seg videre østover og fortsette ut fra nylig brente felt for å utnytte dem som branngater for neste brenning. I 2024 er det planlagt et område ved Hottvika og inn mot arealet som ble brent i 2013. Og et område i midtre del mellom Føljatjørnshaugen i nord, opp mot Midtfjellet og til Grasdal i sør. Det vil være behov for å etablere gode branngater inn mot plantefeltene på begge sider i nord, samt under kraftlinja. Årene etter kan en fortsette i felt på begge sider av den store midtre «branngata», på vestsiden og på østsiden mot Kongsfjellet, se figur 4.

I områder der dyreeiere har og ønsker å ha flokken sin i avgrensa områder på helårsbeite, er det viktig å ikke svi for store areal av gangen. Det vil ta noen år før sviflater er gode vinterbeiter igjen. En må derfor alltid passe på at det er nok røsslyng i byggefasen og moden fase innafor et beiteareal/der en ønsker å holde dyra. Flokkene vil flytte på seg til der de finner mat på vinteren.

Samtidig med restaureringsbrenningen er det viktig og etter hvert komme i gang med mosaikkbrenning i områder som ble svidd for noen år siden. I området ved Rabbafjellet som ble svidd i 2010, vil lyngen om noen år være moden for å svis igjen. Det er derfor anbefalt å starte mosaikkbrenning her innen få år. I 2022 (12 år siden svidd) varierer høyden på røsslyngen fra rundt 15 til 30 cm. Det kan tyde på at en rotasjonssyklus her ute er på i alle fall 15 år, beitetrykket vil spille inn på tilveksten, ved lavt beitetrykk kan det være behov for kortere svisyklus. Når en tar til å svi et slikt område igjen bør en svi i mindre flater og flere ulike felt hvert år avhengig av terrenget. Slik mosaikkbrenning er bra for både gode sommer- og vinterbeiter, variasjon i beitevekster, den ernæringsmessige kvaliteten øker og biomangfoldet med planter, insekter og fugler øker.

Etter sviing er det viktig å følge med på vegetasjonen som utvikler seg. Er det god forynging av lyngen og kommer det opp uønska planter slik som sitkagran? Se mer nedenfor. En bør også følge med på om bregnen einstape øker i omfang etter en brann (beites ikke). Planten står i området, men er foreløpig ikke noe problem med tette bestander. Skulle den ta seg opp i sviflater er det viktig å sette inn tiltak så raskt som mulig for å unngå at den brer seg og forringer sommerbeitene. Den mest effektive metoden er å slå den i juni like før bladene rulles helt ut og en gang til i slutten av juli/beg. av august. Dersom en bare har anledning til en slått er juli mest effektivt. En bør gjenta dette over noen år og fortsette med vedlikeholdsslått etter behov for å holde den nede.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Tiltak sviing: Fortsette restaureringsbrenning Innenfor 1-3 felt hvert år Gå over til mosaikkbrenning i felt svidd i 2010 (Rabbafjellet) (*per mars 2024)	Årlig 2024 – Vurderes rundt 2025	I snitt 1500 daa/år Kr 400*/daa Inntil 400 daa per foretak årlig	
Utstysbehov knyttet til sviing: Grunneierlaget har 6 løvblåsere, brannslange på 500-600 m og 3 aggregat med pumper, samt brannvisper. Det er behov for årlig innkjøp av gassbrennere/dryppfakler.			

Figur 4. Forslag til areal som kan sviv de neste årene. Pri 1 i hvit skravur planlagt i 2024. Pri 2 i blått og pri 3 i grønt. Deretter mot Kongsfjellet. Rosa felt er markert med hvilket år det er svidd. Større myrområder er merka i brunt. Bearbeidet i QGIS.

3.6.3 Planlagte restaureringstiltak

Beskrivelse av planlagte restaureringstiltak:

Det er behov for noe rydding av store einerbusker, trær og særlig sitkagran i deler av området før en kan svi lyng, også i forbindelse med etablering av branngater. Området ved Føljatjørnshaugen vil prioriteres i første omgang. Sitka står spredt flere steder, f.eks. ved Rabbafjellet (svidd i 2012), enkeltstående sitkaplanter bør ryddes før de blir frømodne, men er det plan om å svi vil de sannsynligvis dø i en brann. Kongler blir modne rundt 15-30 år, men det er rapportert om helt ned i 6 år for frøspredte trær i åpen vegetasjon. Ved rydding er det viktig å stubbe sitka så lavt som mulig og passe på at ingen greiner står igjen på stubben, da vil en hindre at nye skudd skyter fra stammen eller greiner lengst ned.

Det er ingen plan om å hogge ut plantefeltene med sitkagran. Det vil imidlertid være et viktig tiltak både innenfor og utenfor planområdet for å fjerne frøkildene til at det stadig spres frø ut i kystlyngheia. Dersom det skulle bli aktuelt, anbefales det å søke støtte fra egne ordninger til å ta ut fremmede arter (Statsforvalteren kan bidra med informasjon).

Det går kraftlinjer gjennom området fra Stolmenbrua og videre øst til Bekkjarvik og sør og øst til Gauksheim og Kongsfjellet/Bekkjarvik. Ved lyngbrenning er det viktig at det ryddes gode branngater under kraftlinjene før en svir. Gjengroing under kraftlinjer er en sikkerhetsmessig fare som også Austevoll Kraftlag har et ansvar for å minimere og trygge. Det anbefales dialog med Kraftlaget angående problematikken.

Det kan bli behov for å rydde einerbusker og kratt som står igjen etter brenning. Noen områder har tette kratt med einer hvor det særlig kan være aktuelt. Rydding rett etter sviing er en fordel for å unngå at veden hardner. Noen steder kan det være aktuelt å svi en gang til. Rydding av einer et år før en brenner gjør at den tørker opp og brenner bedre.

I vest ved Kongsfjellet er det områder hvor gjengroingen har kommet langt med busker og trær (ca. 350 daa). Det er ingen planer per i dag om å restaurere disse områdene. Gjengroende areal er merka av på figur 5 i kap. 6.

For alle ryddetiltak bør alt virke og kvistavfall tas ut av området eller samles i dunger og brennes på faste bålplasser som gjør lite skade på vegetasjonen (helst på frossen mark), for å unngå oppgjødsling. Flere små hauger er ok. Unngå å brenne på bart fjell og ikke på/ved myr.

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
Spesifikke restaureringstiltak: Rydde einerbusker, løvkratt og sitkagran	Fra 2023. Ved behov før sviing og kapasitet		
Utstysbehov knyttet til rydding/slått/fjerning av problemarter: Motorsag, ryddesag og verneutstyr			

3.6.4 Andre planlagte skjøtselstiltak

ANDRE AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK
<p>Beskrivelse av andre tiltak, ut over restaurering, sviing og beiting.</p> <p>Det er særlig i østre del en bør følge opp sitkaspredning etter lyngbrenning. Størst spredning er nærmest plantefeltene, men det kan spres frø i alle fall opptil 2 km fra frøkilden (Thorvaldsen m.fl. 2016). Frøbanken til sitkagran er ikke særlig lengelevd, men så lenge plantefeltene ikke hogges ut vil det tilføres jevnlig med frø. Beitedyr kan holde noe nede, men dersom det er for lavt beitetrykk anbefales det å nappe opp småplanter så tidlig som mulig hvis det er en overkommelig jobb. Dersom det kommer opp tett med frøplanter i brannflater kan det være mer effektivt å svi aktuelle områder på nytt, sitkagran tåler ikke en brann. Plantene bør uansett fjernes før de blir frømodne som nevnt over. Ved kapping må det stubbes lavt for å unngå nye skudd.</p> <p>Rydding av sitka vil være en kontinuerlig jobb i flere år framover avhengig av beitetrykket og hvor mye den spres særlig i brannfelt i åra framover.</p>

KOSTNADSOVERSIKT	Prioritering (år)	Antall daa og kostnad per daa	Kontroll (år)
<p>Tiltak: Luking/fjerning av sitkagran i kystlyngheia</p>	Kontinuerlig	Avhengig av utviklingen framover	
<p>UTSTYRSBEHOV Ryddesag</p>			
<p>Annet:</p>			

3.7 Oppfølging av skjøtelsesplanen

OPPFØLGING
<p>Skjøtelsesplanen skal evalueres innen x år: Anbefaler evaluering innen 10 år.</p>
<p>Behov for registrering av spesifikke naturtyper og/eller artsgrupper:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Følge opp forekomster av beitemarkssopp i kjente lokaliteter. - Følge opp nedbeiting i myrene i naturreservatet. - Det anses som viktig å lokalisere eventuelle reirplasser for hubro, slik at det kan tas særskilte hensyn ved lyngbrenning i slike områder. Statsforvalteren har planer om og ansvaret for slik kartlegging.
<p>Nylig gjennomførte eller påbegynte tiltak som er finansiert: Lyngsviing</p>
<p>ANSVAR</p>
<p>Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtelsesplanen: Selbjørn grunneigarlag.</p>

4. Mer informasjon

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se: Skjøtelsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker (Norderhaug m.fl. 1999).

Annen aktuell litteratur:

- Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.
- Haaland, S. 2002. Fem tusen år med flammer; det europeiske lyngheilandskapet. Vigmostad & Bjørke.
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L. & Lindgaard, A. 2015. Natur i Norge - NiN. Artsdatabanken, Trondheim. <http://www.artsdatabanken.no/nin>
- Halvorsen, R., medarbeidere og samarbeidspartnere, 2015. NiN – typeinndeling og beskrivelsessystem for natursystemnivået. – Natur i Norge, Artikkel 3 (versjon 2.0.3): 1–509 (Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.)
- Hovstad, K. A., Johansen L., Arnesen, G., Svalheim, E. og Velle, L. G. 2018. Kystlynghei, semi-naturlig. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim.
- Kaland, P.E. & Vandvik, V. 1998. Kystlynghei. S. 50-60 i: Framstad, E. & Lid, I.B. (red.) Jordbrukets kulturlandskap, Universitetsforlaget, Oslo.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Nilsen, L.S. (red.) 2009. Naturen. Populærvitenskapelig tidsskrift. 2009-2: 66-128. Spesialnummer om kystlynghei i Norge.

5. Kilder

Artsdatabanken 2018. Fremmedartslista 2018. Artsdatabanken, Trondheim.

Artsdatabanken 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Artsdatabanken, Trondheim.

Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken, Trondheim.

artskart.artsdatabanken 27.02.2023. Funndata fra: Universitetsmuseet i Bergen, UiB, NTNU-Vitenskapsmuseet, Naturhistorisk Museum – UiO. Nedlasta fra Artskart.

Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Arnesen, G., Bendiksen, E., Jordal, J.B., Svalheim, E.J., Vandvik, V., Velle, L.G., Øien, D.-I. & Aarrestad, P.A. 2022. Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN versjon 2.3 – Natur i Norge (NiN) Kartleggingsveileder: 4 (utgave 2): 1–413 Artsdatabanken, Trondheim <http://www.artsdatabanken.no>

Eide, A., Møgster, G., Solbakken, J., Tufteland, J. og Våge, S. 1991. Austevoll. Tidlegare Bekkjarvik kapellsokn. Ættesoge III. Austevoll kommune. 471 s.

Ekelund, K. 2013. Kystlynghei i Austevoll og Sveio. Registreringer i 2012 i forbindelse med Handlingsplan for kystlynghei. - Fylkesmannen i Hordaland, MVA-rapport 1/2013. 29 s.

Fremstad, E., Aarrestad, P. A. & Skogen, A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029: 1-172.

Håland, A., Måren, I. E. & Mjøs, A. T. 2003. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Austevoll kommune, Hordaland 2002. Norsk Natur Informasjon, NNI-rapport nr. 100: 1-52.

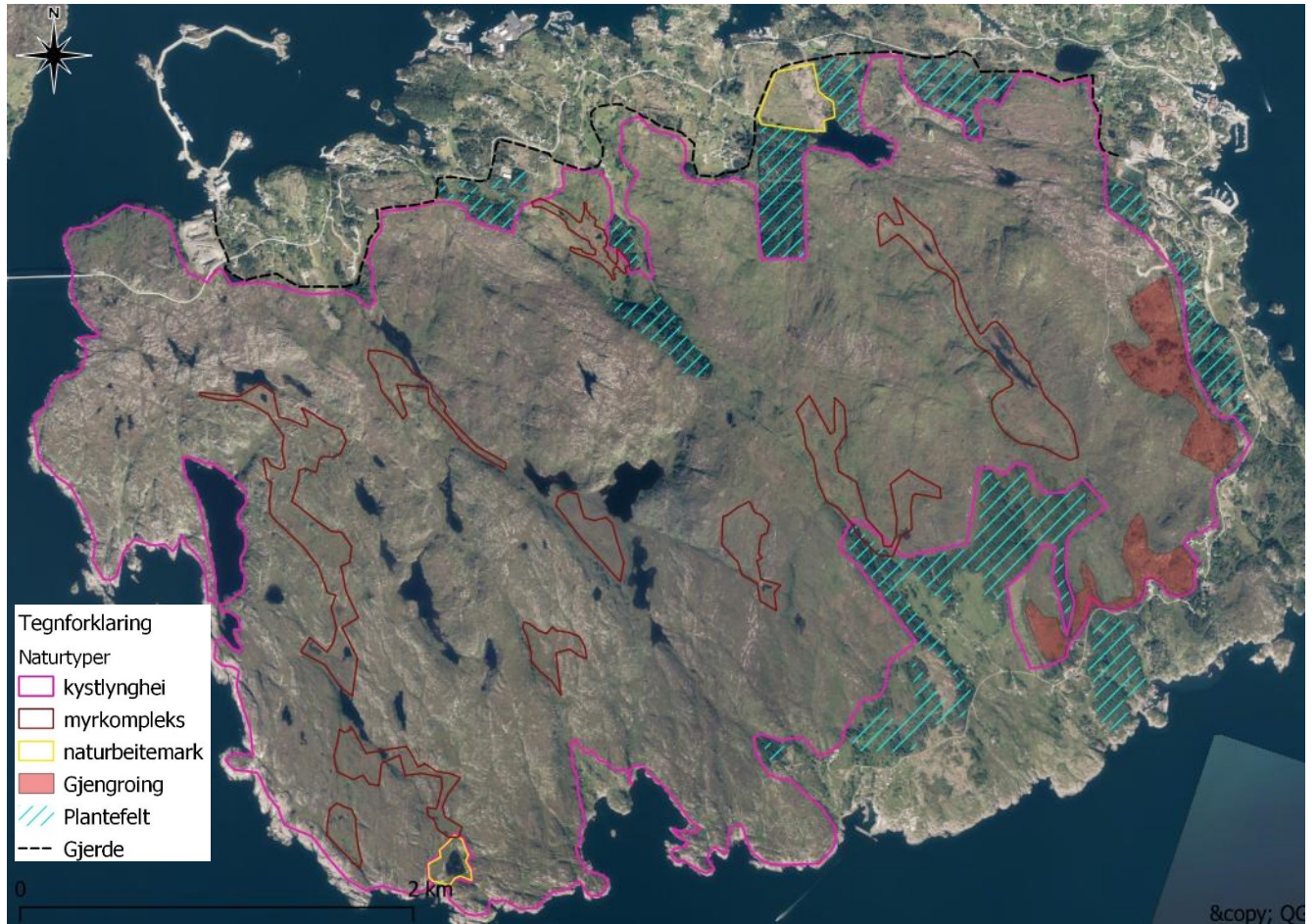
Kaland, P. E. og Kvamme, M. 2013. Kystlyngheiene i Norge – kunnskapsstatus og beskrivelse av 23 referanseområder. – [Miljødirektoratet, rapport M23-2013](#).

Lundberg, A. 2014. Effekter av brannen i Steinevik naturreservat, Selbjørn, Austevoll. Intern rapport til Statsforvalteren i Vestland. 11 s.

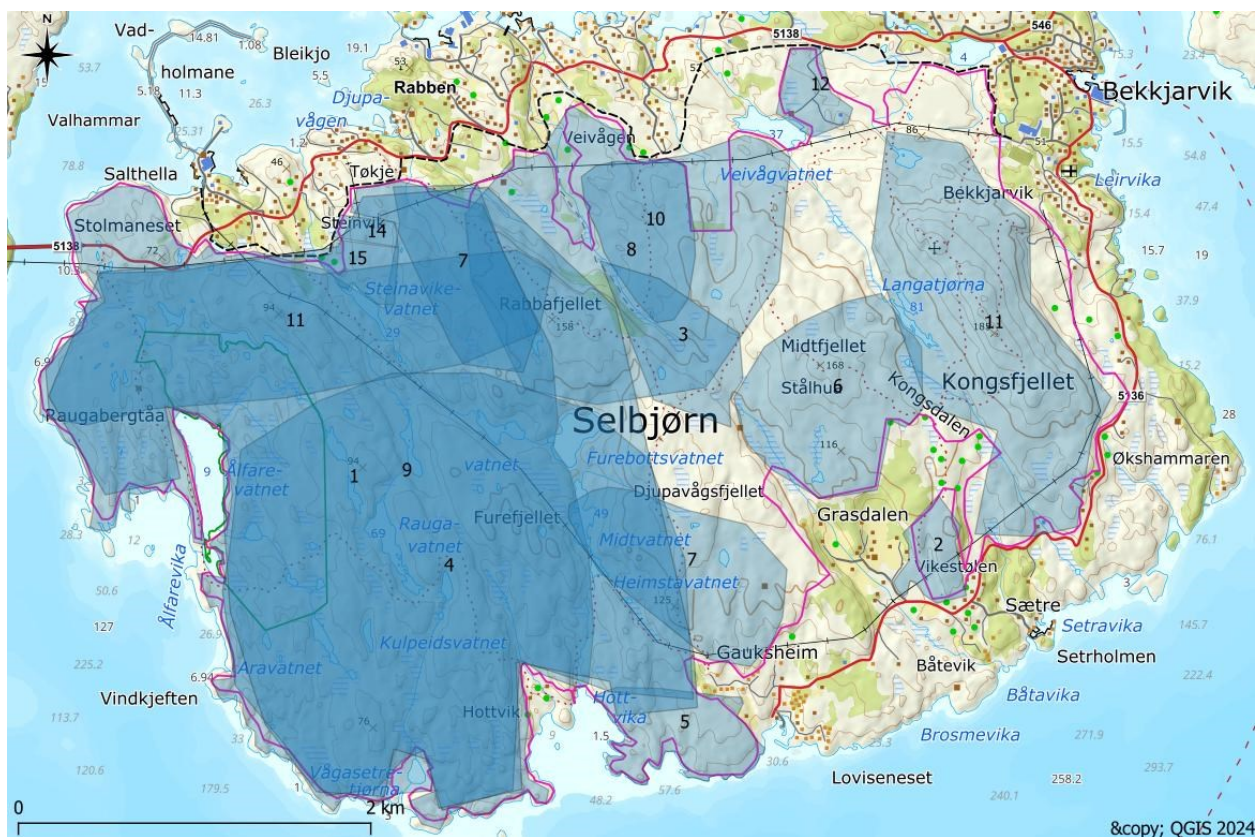
- Miljødirektoratet 2015.** Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Kulturmark. Versjon 7. august 2015.
- Miljødirektoratet 2023.** Handlingsplan for kystlynghei – og tilhørende artsmangfold i perioden 2023 – 2037. Miljødirektoratet, rapport [M-2566](#). 32 s.
- ngu.no/kart/berggrunn**, <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/> Norges geologiske undersøkelse, berggrunnskart N50, hentet 27.02.2023
- Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M., 1999.** Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. 252 s.
- Overvoll, O. & Steinsvåg, M.J. 2006.** Viltet i Austevoll. Kartlegging av viktige viltområde og status for viltartane. – Austevoll kommune og Fylkesmannen i Hordaland, [MVA-rapport 4/2006](#): 41 s. + vedlegg.
- Thorvaldsen, P., Velle, L.G., Pearson, M og Carlsen, T.H. 2017.** Tilpasning av skjøtsel i kystlynghei ved forekomst av hubro - høstsviing, forlengede brannrotasjoner og beiting. [NIBIO Rapport 3\(64\)/2017](#). 50 s + vedlegg.
- Thorvaldsen, P. 2016.** Sitkagran *Picea sitchensis* i stor spredning i det norske kystlandskapet. Eksempel fra Stadtlandet, Selje kommune. [Blyttia 74 \(3\)](#): 160-171.
- Tufteland, J. 1978.** Austevoll. Møkster sokn. Gard og ætt. Bind I. Austevoll herad. 731 s.

6. Kart og oversikt over beite og drift på Selbjørn

Figur 5. Planområdet på Selbjørn med naturtyper. Kystlynghei veksler med myr, ferskvann og våtdrag. Gjengroende areal er markert med rødt og plantefelt/spredning av sitkagran i turkis skravur. Bearbeidet i QGIS, © Kartverket.

Figur 6. En omtrentlig oversikt over hvor flokker med gammelnorsk sau oppholder seg ut fra opplysninger fra dyreeiere. Det varierer fra flokk til flokk hvor «stedfaste» de er i forhold til driftsopplegget til den enkelte (tilleggsfôr, tilsyn). Kun to har gjerda inne utmark (nr. 2 og 14). Blå felt med nummer referer til bruker/dyreeier i lista nedenfor med omtrent antall dyr på beite per 2023. Bearbeidet i QGIS. © Kartverket.

Nr	Område	Dyreeier	G/Bnr.	Antall vinter	Antall totalt	Øke	Tilleggsfôr jevnlig
1	Stolmen-Hottvika	Sten Terje Østervold, Knut Olai Hevrøy	12/3, 12/21	80	80		
2	Træs fjellet	Arnstein Skotnes	69/6, 12	45	45		daglig fôring, inngjerda
3	Rabben-Svartavatnet	Nils Artur Veivåg	6/6	20	20		
4	Hottvik-Raugavatnet	John Inge Vik, Johnny Vik	64/4 og 70/8	45	45	110	
5	Gauksneset-Hottvikfjellet	Svein Grasdal	70/6	30	70		
6	Grasdalen-Midtfjellet	Jon Inge Veivåg	69/3	60	60		
7	Gauksheim, nordover	Torvald Andersen	70/3	50	50		
7	Tøkje- Fagerbakkevåg sør	Torvald Andersen	12/7	50	50		
8	Øydjordstjørna-Rabba fjellet	Ivar Jørgensen	9/2	20	20		
9	Stolmen-Gauksheim	Ole Djupevåg	9/4	205	205		
10	Føljatjørnshaugen	Kåre Rabben	9/5		15		
11	Stolmaneset	Odd Karsten Østervold	2/7	80	80		
11	Grasdal og østover	Odd Karsten Østervold	2/7	20	20		jevnlig
12	Kalvaneset sør, Fagerbakke	Arvid Veivåg	6/6		16		
14	Steinvik	Markus Stenevik	12/4	20	20		daglig, inngjerda
15	Steinvik	Kai Eliassen	12/16	5	5		
	SUM			730	801		

Tabell 1. Oversikt over drift til de som har sau innafor planområdet på Selbjørn. Nr. refererer til samme nummer som i figur 6 ovenfor.

Nr.	G/brnr	Dyreeier/bruker	Antall dyr	Brent	Plan/ønske brenne	Beitedyr. Ønske sankning	Rydding, gjerde	Tilleggsfôr, skjul, adkomst, annet
1	12/3 12/21	Steinavik Villsau DA Sten Terje Østervold Knut Olai Hevrøy	80	Ja. Brant i 2013 og 2016.	Ja, ønsker å fortsette å svi og være med på organisert brenning.	Ja, er interessert i organisert sankning. Blir lettere hvis en får enklere tilkomst til utmarka. Dyra går fra Stolmenbrua og sørover og vestover.	Har reparert gjerder mot utmark, samt gjerding på innmark. Selbjørn bør deles i minst 2-3 områder i nord-sør retning med gjerder. Det blir lettere for avlsarbeidet, for å ha kontroll på dyra og ved sankning av dyr.	Ja, ved behov vinterstid. Ønsker å etablere atv/traktortrase/isådde utmarksveier, en forutsetning for å få bedre og lettere tilkomst til utmarka og nødvendig for en god drift. Lette arbeidet ved føring av dyr kalde vintre, transport av utstyr til lyngbrenning, ved gjerding og etablering av fangstfeller i utmarka, inspeksjon av dyr og ved sankning av dyr. Ønsker minst et eget beitelag for Selbjørn, nå er de sammen med Stolmen, som kan organisere drifta av utmarka der en selv har sau, og fokusere på sine utfordringer.
2	45/5	Arnstein Skotnes	45	Nei	Nei, kan bli med hvis andre tar initiativ. Vanskelig område nært skog. Ikke brent på veldig lenge, godt beita på toppen, men behov for å svi.	Gammelnorsk sau på 69/6 og 12 ved Træsfjellet er gjerda inne. Problem med umerka værter som tar seg inn på beite, slåss. Har fått opp ferist ved Grasdalen, blitt bedre med å holde dyr borte på innmark?	Gjerder rundt hele beitet.	Ja, høy hver dag fra desember til lamming
3	6/6	Nils Artur Veivåg	20	Ja	Ja, er med å brenne.	Har kontroll på dyra, sør for Veivågen. De kommer etter mat. Har de i ute høst og vinter, men tar de også hjem i lamming og perioder om sommeren for å få beita innmark	Grunneierlaget har gjerda mellom innmark og utmark	Fører ved behov om vinteren

4	64/4 70/8	John Inge Vik og Johnny Haugland Vik	45	Ja	Ja, ønsker å svi å være med på organisert brenning.	Gammelnorsk sau, ønsker å øke til 150 dyr over vinteren ved Hottvik og nordover. Sanker 3-4 ganger per år. Ja, være med organisert sanking. Kan hjelpe til å få kontroll på umerka dyr. Samle de i innhegninger. Ta vare på å merke dyr som er i godt hold og god helse og sende de andre til slakt på høsten. Samarbeid Mattilsynet. Har satt i gang i øst ved Kalvane.		Fører ved behov om vinteren. Laga ny fôringsplass på et tørt område som ligger i ly ved Hottvik? Behov for ly/smalehus og kai ved Hottvik.
5	69/2 70/6	Svein Egil Grasdalen	70	Nei	Ja, ønsker å svi. Ønsker bedre organisert sviing. 70/6 ble brent regelmessig i mange år når det var vær til det, mer enn 40- 50 år siden.	Nei, dyra kommer etter mat. Tilsyn nesten annenhver dag. Dyra går stort sett innfor eiendom 70/6. 30 dyr ute vinter, totalt 70 om sommer.	På 70/6 ble det tidligere satt opp lange gjerder som villsauene gikk innfor, dyra kom ikke etter mat og måtte sankes av mye folk. Nå kommer de etter mat og gjerder er ikke nødvendig, mange er tatt ned.	Ja, kraftfôr og høy når det er snø.
6	69/3	John Inge Veivåg	60	Nei	Ja, ønsker å være med å svi. Ikke brent på 50 år.	Nei, ikke aktuelt. Gammelnorsk sau går fra Grasdalen mot Midtfjellet.	Gjerda mot utmark.	Ja, ved behov. Skjul i skogen
7	70/3 12/7	Thorvald Andersen	100	Nei	Nei	Sanker selv. Overtok for 2-3 år siden. Dyra går i utmarka ved Tøkje (12/7) og sørover og ved Gauksheim (70/3) og nordover.	Plan om å utbedre gjerdene ved Tøkje og ved Gauksheim sommer 2024.	Ved behov
8	9/2	Ivar Ove Jørgensen	20	Nei	Ja, gjerne være med å svi.	Ja, gjerne organisert sanking. Har gammelnorsk sau, vil muligens øke litt. Dyra går på 9/2 og også områder utenfor.	Har behov for å rydde langs utmarksgjerde årlig.	Ja, ved behov når mye snø
9	9/4	Ole Djupevåg	205	Ja	Ja, via grunneierlaget. Ønsker å svi mer.	Ja, gjerne organisert sanking. Har gammelnorsk sau fra Gauksheim og vestover. Sanker tre steder, sør for Hottvika, ved Ålfarevika og ved Stolmenbrua. Tar dyra med i båt.		Har behov for bedre innhegninger ved sanking. Løse grunder tungvint.

10	9/5	Kåre Ansgard Rabben	15	Ja	Ja, via grunneierlaget. Ønsker å svi mer lyng. Svært lenge siden brent der dyra går nå.	Dyra går ved Føljatjørnshaugen. Inne om vinteren. Viktig å gjennomføre organisert sauehold i utmarka.	Grunneigarlaget har satt opp nytt/repasert gjerde fra Bekkjårvik til Salthella. Noen strekninger trenger reparasjon.	Dyra er føra inne vinterstid
11	2/7	Odd Karsten Østervold	100	Nei	Er positiv til å svi lyng. Har ikke vært med selv	Har organisert skoler som var med tidligere. Er positiv til mer organisering av sanking. Alle dyra er trolig ikke merka.	Gjerdeplikt bør holdes av grunneiere. Mener flere gjerder i utmark vil skape barrierer for dyra sine tråkkruker og ved lyngbrenning.	Dyra får tilleggsfôr ved behov. Mer jevnlig i Grasdalen. Ønske om å sette opp skjul/ly ved Stolmenbrua for å ha bedre kontroll. Problemer med flått og sauekrabbe bør følges opp.
12	6/25	Arvid Veivåg	16	Ja, tidligere	Har vært med tidligere. Er positiv til å svi for å få bedre beiter	Har kontroll på egne dyr, kommer etter mat hver dag. Beiter nord for Veivågvatnet. Sanker de to ganger i året, klipper og medisinerer. Inne om vinteren		Ja, får tilleggsfôr.
13	6/7	Vidar Veivåg	0			Har ingen dyr nå, ønsker med tiden å starte opp i utmarka med gammelnorsk sau. Trenger å få gjerder på plass bl.a.		
14	12/4	Markus Stenevik	20	Nei	Kan være aktuelt å brenne etter hvert.	Nei	Gjerda inne der dyra går innmark-utmark.	
15	12/16	Kai Eliassen	5	Nei		Dyra går både på innmark og fritt i utmark.		

801

Har ikke dyr innfor planområdet

		Hallgeir Stenevik				Har dyr utenfor planområdet		
	69/8	Espen Grasdalen				Har dyr sør for planområdet.		
	69/7	Olav Båtevik				Har dyr ved Båtevik, utenfor planområdet. Brent nylig.		

7. Bilder

Figur 7. Det er plan om å svi et område ved Føljatjørnshaugen som ligger nord i planområdet og sørøver til Grasdalen. Foto mot øst 30.06.2022. UTM 32 N6657728, Ø285424.

Figur 8. Føljatjørnshaugen litt lenger sør enn forrige foto. Det er noe behov for rydding av sitkagran før sviing. Foto mot øst.

Figur 9. Rabbafjellet som ses mot nord ble svidd i 2010. Foto fra Djupavågsfjellet mot nord.

Figur 10. Røsslyngen ved Rabbafjellet er fortsatt i byggefase 12 år etter sviing i 2010, røsslyngen er 15-30 cm høy. Om noen år kan en vurdere å starte sviing i mindre flater ved Rabbafjellet. Foto mot vest, UTM 32 N6656940, Ø285692.

Figur 11. Rabbafjellet i 2022. Sitkagran sprer seg fra plantefelt like ved og bør ryddes/svis bort før de blir frømodne. Purpuryng i blomst er typisk i sørhellinger.

Figur 12. Området på og rundt Djupavågsfjellet er treløst ned til Furebottsvatnet til høyre i bildet. Enkelte sitkagran har spredd seg hit. Furefjellet i bakkant mot vest ble svidd i 2013. UTM 32 N6656331, Ø285936.

Figur 13. Foto fra Djupavågsfjellet tatt mot sør. Hottvika ses i bakkant i sør. Samme fotostandpunkt som over.

Figur 14. Foto mot øst fra Djupavågsfjellet mot Midtfjellet og Kongsfjellet lengst øst. Samme fotostandpunkt som over.

Figur 15. I 2014 ble det svidd et område med gammel lyng sør for Djupavågen (ca. 280 daa). 8 år etter brenning er røsslyngen i byggefasen, bra vinterbeite (15-20 cm høy), men det er også flekkvis innslag av urter og gras. Purpuryng er typiske i sør og vesthellinger. Foto mot sør. UTM 32 N6657738, Ø284585.

Figur 16. Steinevik naturreservat vest på Selbjørn er et typeområde der nedbørsmyrer og fattige jordvannsmyrer dominerer. En brann ved Furefjellet kom ut av kontroll i 2013 og det meste av reservatet ble svidd. Tele/høy vannmetning i myrene gjorde at torvlagene ikke tok skade av brannen. Foto mot øst. UTM 32 N6656882, Ø283102.

Figur 17. I 2016 ble det svidd ved Raugabergtåa som ligger lengst vest i beiteområdet, vest for Ålfarevatnet og Steinevik naturreservat (ca. 580 daa). Gammel lyng i forgrunnen og brente områder i bakgrunnen. Området er skinnere og har mer berg i dagen enn lenger øst på Selbjørn. Foto mot sør. UTM 32 N6657260, Ø282763.

Figur 18. Ved Raudabergtåa har røsslyngen god forynging og mye purpurlyng på tørre koller 6 år etter sviing i 2016. Røsslyngen er typisk 5-10 cm høy. Foto mot sør.

Figur 19. Foto fra Kongsfjellet i øst mot Kongsdalen og Langatjørna i vest. Midtfjellet vest for Langatjørn og nordover. UTM 32N N6656901, Ø287883.

Figur 20. Foto tatt mot nordvest fra Kongsfjellet mot nordre del av Midtfjellet. Langatjørna midt i bildet. Både Kongsfjellet og Midtfjellet har store områder med gammel lyng. Samme fotostandpunkt som over.

Figur 21. Gravminnene ved Kongsfjellet. Skjøtsel på og rundt automatisk freda kulturminner skal avklares og avtales med kulturminnemyndigheter før tiltak settes i gang.

Alle foto: K. Ekelund 30.06.2022

8. Artsliste

Tabell 2. Oversikt over rødlista karplanter, lav, moser og sopp som er registrert innafør lokaliteten, hentet fra Artskart 27.02.2023. Funn eldre enn 50 år og med svært upresis stedsangivelse er utelatt. RI 2021 = Rødlitestatus for Norsk rødliste for arter 2021.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	RI 2021	Artsgruppe	Funndato
purpurlyng	<i>Erica cinerea</i>	NT	Karplanter	19.09.2012
hjertergras	<i>Briza media</i>	NT	Karplanter	02.08.2003
heistarr	<i>Carex binervis</i>	NT	Karplanter	15.07.1978
gul pærelav	<i>Pyrenula occidentalis</i>	NT	Lav	21.05.2003
kystkorallav	<i>Bunodophoron melanocarpum</i>	NT	Lav	02.08.2003
kalksvamose	<i>Trichostomum crispulum</i>	VU	Moser	02.08.2003
lillagrå rødspore	<i>Entoloma griseocyaneum</i>	NT	Sopper	02.08.2003
rødskivevokssopp	<i>Hygrocybe quieta</i>	NT	Sopper	29.09.2003
skifervokssopp	<i>Cuphophyllus lacmus</i>	NT	Sopper	29.09.2003
ravnerødspore	<i>Entoloma corvinum</i>	VU	Sopper	29.09.2003
flammevokssopp	<i>Hygrocybe intermedia</i>	VU	Sopper	02.08.2003
melrødspore	<i>Entoloma prunuloides</i>	VU	Sopper	29.09.2003

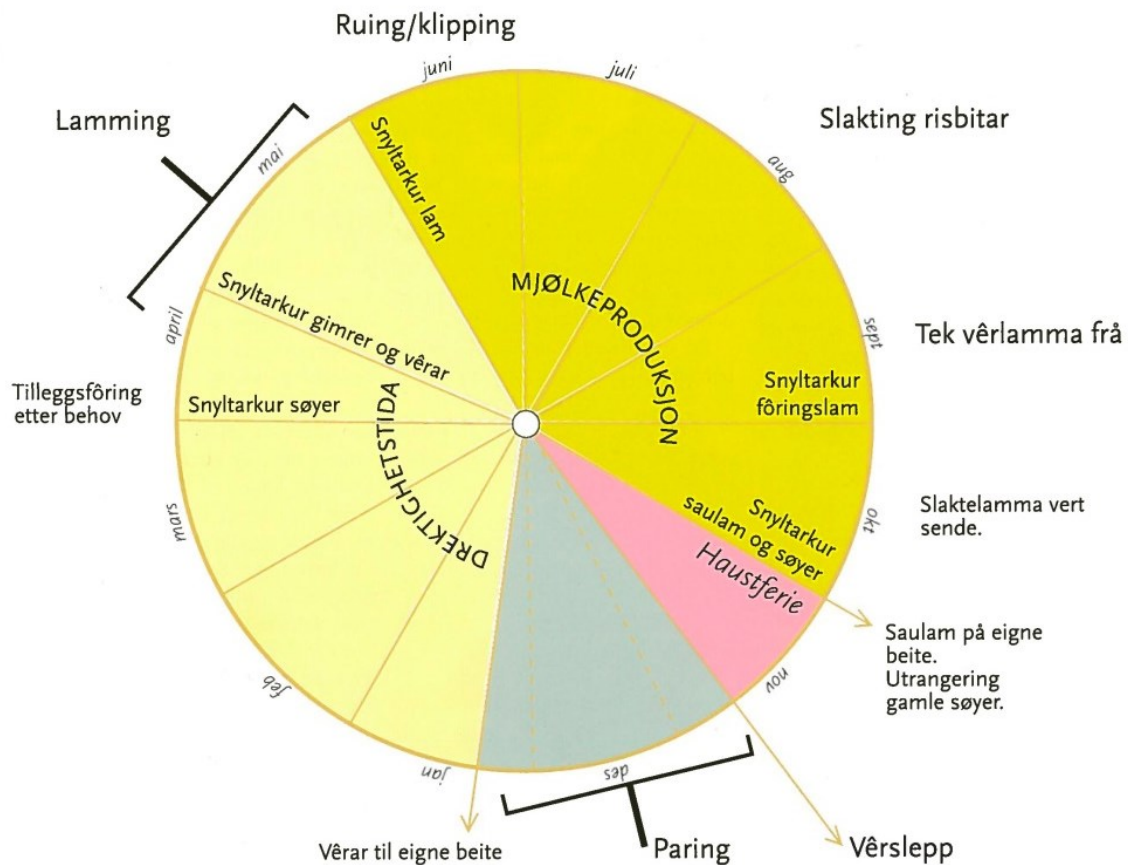
Tabell 3. Vanligste karplanter funnet ved befarung i lokaliteten Selbjørn øst, ved Kongsfjellet (30.6.2022). Listen er ikke fullstendig.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Vitenskapelig navn
arve	<i>Cerastium fontanum</i>	kekling	<i>Empetrum nigrum</i>
bakkefrytle	<i>Luzula multiflora</i>	kystbergknapp	<i>Sedum anglicum</i>
bjønnskjegg	<i>Trichophorum cespitosum</i>	kystmaure	<i>Galium saxatile</i>
bjørk	<i>Betula sp.</i>	kystmyrklegg	<i>Pedicularis sylvatica</i>
blokkebær	<i>Vaccinium uliginosum</i>	legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>
blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	melbær	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>
blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>	myrfiol	<i>Viola palustris</i>
bråtestarr	<i>Carex pilulifera</i>	purpurlyng	<i>Erica cinerea</i>
einer	<i>Juniperus communis</i>	rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>
einstape	<i>Pteridium aquilinum</i>	rome	<i>Narthecium ossifragum</i>
engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	rundsoldogg	<i>Drosera rotundifolia</i>
engrapp	<i>Poa pratensis</i>	rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>	røsslyng	<i>Calluna vulgaris</i>
flekkmarihand	<i>Dactylorhiza maculata</i>	sitkagran	<i>Picea sitchensis</i>
følblom	<i>Scorzoneroideis autumnalis</i>	skogstjerne	<i>Lysimachia europaea</i>
geitsvingel	<i>Festuca vivipara</i>	smyle	<i>Avenella flexuosa</i>
gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	småsyre	<i>Rumex acetosella</i>
heiblåfjær	<i>Polygala serpyllifolia</i>	stjernestarr	<i>Carex echinata</i>
heivier	<i>Salix repens</i>	tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
klokkelyng	<i>Erica tetralix</i>	tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
knegras	<i>Danthonia decumbens</i>	ørevier	<i>Salix aurita</i>
kornstarr	<i>Carex panicea</i>		

Vedlegg 1. Eksempel på villsaudrift gjennom året fra Grøneng (Sogn og Fjordane).

Kilde: Villsauboka Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.

Kommentar: Denne modellen har en noe høy bruk av parasittbehandling. Merk at parasittbehandling og behandling mot utøy (flått og sauekrabbe) må vurderes lokalt.

SNO-retningslinjer for lyngbrenning

Til: Ansatte i SNO og tjenesteytere

Fra: SNO-sentralt

Dato: Gjeldende fra 2011

Mange verneområder langs kysten innehar store areal med kystlynghei. Dette er en menneskeskapt naturtype som er avhengig av bruk for å bestå. Hvis bruken opphører, vil områdene gro til med busker og trær. Fremmede arter som bergfuru og/eller sitkagran har også blitt plantet mange steder, og er i dag i full spredning. Lyngbrenning er en rask og kostnadseffektiv måte å skjømte kystlyngheia på. Målet er å få fram en mosaikk av vegetasjonsflater med røsslynghei i ulike alder. Da vil heia få størst variasjon og vil også få best fôrverdi. Lyngbrenning i kombinasjon med beiting er den beste måten å skjømte lynghei på. Hvis det i lyngheia er stort oppslag av busker og trær bør dette ryddes før man brenner. Men man kan med fordel la noe stå igjen da treklynger kan brukes som skjul for dyra og beite. Antall år mellom lyngbrenninger kan variere (fra åtte år til over 20 år). Sjekk røsslyngtilstanden; gammel og grov lyng bør brennes, men vær klar over at regenereringa etter brann kan ta noen år og det er viktig å følge med på dette slik at ikke all røsslyng brennes før ny kommer tilbake. Det beste er å brenne FØR mosemattene får mulighet til å bli heldekkende. Husk fotodokumentasjon før, under og etter arbeidet.

Før brenning

- Skjøtselshjemmel gjennom verneforskrift eller NML § 47, og bestilling fra forvaltningsmyndigheten skal foreligge
- Det er kommunen som er myndighet vedrørende åpen brenning. Åpen brenning er bare tillatt dersom kommunen har åpnet opp for dette gjennom "Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner". Sjekk om kommunen har åpnet opp for dette. I motsatt fall må det søkes dispensasjon fra forbudet
- Stedlig politi skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Brannvesenet skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning

- Naboer og grunneier skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Ha en plan for hvordan brannen kan slukkes
- Planlegg godt hvor det skal brennes – en mosaikkstruktur mellom brente og ubrente flater er å foretrekke. Finnes det naturlige avslutningslinjer (som stier, myrkanter eller tjern) eller må det brennes branngater? Ei branngate bør ha en bredde på 5-6 m
- Brenn alltid mens jorda er fuktig eller det er tele i jorda (sein høst til tidlig vår fram til seinest 15. april)
- Ta hensyn til fugl. Brenningen bør skje før hekketiden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågåås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars
- Ta hensyn til fornminner og kulturminner

Under brenning

- Brenn bare under gunstige værforhold; laber bris er passe vindstyrke
- Vanligvis brenner man med vinden
- Ha godt med mannskap og slukkeutstyr (brannvifter, spader med lange skaft, snøskufler etc.)
- Brannen kan startes med en propanblåselampe. Det er en fordel å tenne på flere steder slik at det danner seg en brannfront
- Ved slukking; vær bak flammene og slukk brannen fra kilden. Slukk brannen på bakketoppen. Da mister flammene noe av kraften og er lettere å slukke
- Bruk arbeidsklær av bomull eller ull, kraftige støvler, lue og arbeidshansker

Etter brenning

- Gå aldri fra et område hvor det fortsatt kommer røyk. Forsikre deg om at brannen er godt slukket
- Ha beredskap ved behov for etterslukking
- Få inn på kart hvilke områder som er brent og når de er brent
- Stedlig politi skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Brannvesenet skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Naboer og grunneier skal alltid varsles og etter at brenningen er avsluttet

Vedlegg 3: Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Selbjørn vest		Kommune: Austevoll		Områdenr.:	
ID i naturbase: BN00019143		Registrert i felt av: Fremstad m.fl. Håland m.fl. Larsen og Gaarder Kristine Ekelund		Dato: 1993 2003 2004 19.09.2012 og 2022	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Fremstad, E., Aarrestad, P. A. & Skogen, A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029: 1-172. Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg. Håland, A., Måren, I. E. & Mjøs, A. T. 2003. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Austevoll kommune, Hordaland 2002. Norsk Natur Informasjon, NNI-rapport nr. 100: 1-52. Ekelund, K. 2013. Kystlynghei i Austevoll og Sveio. Registreringer i 2012 i forbindelse med Handlingsplan for kystlynghei. - Fylkesmannen i Hordaland, MVA-rapport 1/2013. 29 s.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
Hovednaturtype (% andel fordeling), hele Selbjørn: Kystlynghei (T34) – 65%		Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): Kalkfattige kystlyngheier – T34-C-2 Intermediære kystlyngheier – T34-C-4 Kalkfattig bakli-hei – T34-C-1 Svært og temmelig kalkfattige myrflater – V1-C-1 Litt kalkfattige og svakt intermediære myrflater – V2-C-2 Omborotrofe myrflater – V3-C-1 Intermediær eng med mindre hevdpreg – T32-C-3			
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Åpen jordvannsmyr (V1) og Nedbørsmyr (V3) – 10-15% Semi-naturlig eng (T32) – < 3 % Nakent berg (T1) – 15-20% Åpne ferskvann – 2%		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): Bilder i kap. 7			
Verdi (A, B, C): Svært viktig (A)		Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11): Torvbrytning (P1Ot) Kraftlinje (P1obk) Skogplantning (P1Sp)			
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m		God		Slått	
20-50 m	x	Svak	x	Beite	x
50-100		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	x
				Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
Innledning: Lokaliteten er sist synfart i 2012 i samband med rekartlegging knytt til nasjonal handlingsplan for kystlynghei (Ekelund 2013). Lokaliteten er tidlegare synfart ved flere anledningar (Fremstad mfl. 1991, Håland mfl.					

<p>2003, Larsen & Gaarder 2004). Den 11. april 2013 kom en lyngbrann ut av kontroll, og ca. 4 km² av lokaliteten vart svidd av.</p>
<p>Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfattar størsteparten av den sørvestre delen av øya Selbjørn, sør i Austevoll kommune, og dekkjer eit areal på omlag 10 km². Området er avgrensa av busetnad og planteskog ved Salthella og Steinevik i nord, og Rabbafjellet (158 moh.) og Djupavågsfjellet (125 moh.) i aust. I aust er det gradvis overgang mot meir attgrodd hei. Berggrunnen består i hovudsak av gabbro, med innslag av glimmerskifer og fyllitt i nord mot Salthella og Steinevik. Heile området er dominert av eit kupert landskap med kystlynghei, nakne kollar og våtdrag med myr.</p>
<p>Naturtyper, utformingar og vegetasjonstyper: Omlag 50 % av landskapet er vegetasjonskledd, resten er bart fjell og vatn (Fremstad mfl. 1991). Lokaliteten har ei typisk og representativ utforming av fattige og middels rike lyngheiar. Tørr kystlynghei utgjer 10-15% av arealet. Røsslyngtypen dominerer, men purpurlyngtype finst som små bestandar i sørvendte skråningar. I område med glimmerskifer og fyllitt har røsslyngheia ei svært artsrik og til dels varmekjær utforming. Tørrhei finst mot toppen av kollane, nedanfor kjem ei sone med tette einerkratt som dekker ca. 20% av arealet. Nedanfor einerkrattet, i slakare parti med fuktig jordsmonn, dominerer utformingar av fuktig kystlynghei, som dekkjer ca. 10% av arealet. Myr med fattig til intermediær næringsstatus dekker ca. 5% av arealet. Lokaliteten omfattar også Steinevik naturreservat ved Ålforevatnet. Reservatet inneheld gode døme på atlantisk nedbørsmyr. Det er først og fremst eit typeområde, og artssamansetjinga er relativt triviell. Myr dekker 30-50 % av reservatet, resten er kystlynghei. Det finst også innslag av kystberg og parti med grasdominert naturbeitemark innanfor området. Dei viktigaste og mest interessante partia med naturbeitemark er avgrensa som egne lokalitetar.</p>
<p>Artsmangfold: Gammal fukthei med grov røsslyng dominerar i området, med stadvis mykje bjønnskjegg, innslag av blåtopp, kystmyrklegg, klokkelyg, blåknapp, purpurlyng, rome, krekling og kornstarr. På dei tørre kollane og i skråningar kjem m.a. tyttebær, tepperot, hundekvein, lusegras og krypvier inn. I den nybrente heia (det som er brent kontrollert) er det fin forynging av lyngen. Purpurlyng tek seg fint opp, og urter og gras dominerar. Einstape finst i område med god jord, men ser ikkje ut til å vere noko problem der det har blitt brent i nyare tid. Til saman er det registrert 140 planteartar i lynghei, myr og vatn i området (Fremstad mfl. 1991). Det er stort sett snakk om vanlege artar, men i nokre av lokalitetane med naturbeitemark er det funne fleire sjeldne og raudlista artar av beitemarksopp (Larsen & Gaarder 2004). Området har også viktige kvalitetar for viltet, og er m.a. hekkeplass for havørn, sannsynleg også for hubro.</p>
<p>Bruk, tilstand og påvirkning: Lengst i nordvest går vegen til Stolmen gjennom lokaliteten. Elles er området utan tekniske inngrep, men stadvis er det litt oppslag av sitkagran frå plantefelt i utkanten av området. Delar av området blir beita av utegangarsau, men beitetrykket ser mange stader ut til å vere i lågaste laget. Frå 2010 har delar av området igjen blitt svidd, og det er planar om intensivering av denne skjøtselen. I samband med lyngsviing i april 2013 kom ein brann ut av kontroll, og ca. 4 km² av området vart svidd av. Men med tanke på den vidare drifta av området som kystlynghei, hadde brannen truleg positiv effekt. Områda som ikkje er brent ber preg av attgriong, med gammal, grovaksen lyng og oppslag av einer og lauvtre.</p>
<p>Fremmede arter: Stadvis litt spreidd sitkagran frå plantefelt i utkanten av området.</p>
<p>Kulturminner:</p>
<p>Skjøtsel og hensyn: Dersom området skal ha verdi som kystlynghei i framtida må skjøtselen med beiting og lyngbrenning halde fram. Mosaikkbrenning må etablerast når restaurerte område er klare til å brennast på nytt. Talet på beitedyr bør aukast, og lyngbrenninga bør avpassast dyretalet. Gjerde vil gjere det mogleg å auke beitetrykket vesentleg. Sitkagran som sprer seg inn i området må ryddast bort med jamne mellomrom. Plantefelta i kanten av området bør helst avverkast for å eliminere spreingsrisikoen.</p>
<p>Del av helhetlig landskap: Lokaliteten representerer ein viktig, og ganske intakt del av dei åpne kystlyngheiane som tidlegare prega heile Vestlandskysten, men som no er i ferd med å gro att.</p>
<p>Verdibegrunnelse: Lokaliteten blir vurdert som svært viktig (A-verdi), fordi skjøtselen med heilårsbeite med sau og lyngbrenning er teken opp att, og store delar av Selbjørn har potensiale for å komme i god hevd dersom driftsopplegget held fram som planlagt. Hevda kystlynghei med purpurlyng er særleg viktig.</p>
<p>Merknad: Areal: 10 079,6 daa</p>

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Selbjørn aust		Kommune: Austevoll		Områdenr.:	
ID i naturbase: BN00129040		Registrert i felt av: Kristine Ekelund		Dato: 2022	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg. Håland, A., Måren, I. E. & Mjøs, A. T. 2003. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Austevoll kommune, Hordaland 2002. Norsk Natur Informasjon, NNI-rapport nr. 100: 1-52. Ekelund, K. 2023. Naturtyper i kulturlandskapet i Vestland. Kartlegging av utvalgte lokaliteter i 2022. - Ekelund Consult Rapport 2023-1. 57 s.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling), hele Selbjørn: Kystlynghei (T34) – 65%			Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): Kalkfattige kystlyngheier – T34-C-2 Intermediære kystlyngheier – T34-C-4 Kalkfattig bakli-hei – T34-C-1 Svært og temmelig kalkfattige myrflater – V1-C-1 Litt kalkfattige og svakt intermediære myrflater – V2-C-2 Intermediær eng med mindre hevdpreg – T32-C-3		
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Åpen jordvannsmyr (V1) og Nedbørsmyr (V3) – 10-15% Semi-naturlig eng (T32) – < 3 % Nakent berg (T1) – 15-20% Åpne ferskvann – 2%					
Verdi (A, B, C): Svært viktig (A)			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): Bilder i kap. 7		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11): Torvbrytning (P1Ot) Kraftlinje (P1obk) Skogplanting (P1Sp)					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m		God		Slått	
20-50 m	x	Svak	x	Beite	x
50-101		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
Innledning: Lokaliteten er avgrensa ved befaring, bruk av kikkert og vha. ortofoto (K. Ekelund 30.6.2022). Det anbefales å utvide eksisterende naturtypelokalitet for kystlynghei til og med Kongsfjellet i øst. Røddlistestatus er etter Norsk røddliste for naturtyper (Artsdatabanken 2018), risikovurdering av fremmede arter etter Fremmedartslista (Artsdatabanken 2018) og røddlistestatus for arter etter Norsk røddliste for arter (Artsdatabanken 2021). Vurdering av verdi er iht. forslag til faktaark for revidert DN-håndbok 13 (oppdatert 2015).					
Beliggenhet og naturgrunnlag: Området er avgrensa av boligområder og planteskog øst for Kongsfjellet og ved Grasdalen i sør. Berggrunnen består i hovedsak av gabbro, med innslag av sandstein i nordøst og et lite felt med olivingabbro vest for Langtjørna og serpentin vest for Kongsfjellet. Hele området er dominert av et kupert landskap med kystlynghei, koller, topper og våtdrag med myr. Høyeste topp er Kongsfjellet på 185 moh. Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone og sterkt oseanisk seksjon.					
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten domineres av kystlynghei i veksling med nakent berg, myr, våtdrag og små ferskvann. Nakent berg utgjør omkring 15 %. Tørrhei fins mot toppene, i slakere parti med fuktig jordsmonn, dominerer utforminger av fuktig kystlynghei. Myr med fattig til intermediær næringsstatus dekker ca. 15%					

av arealet. Kartleggingsenheter etter NiN 2 er i hovedsak kalkfattige kystlyngheier (T32-C-2) med innslag av intermediære kystlyngheier (T34-C4), samt kalkfattige og svakt intermediære myrflater (V1-C-1 og C-2).
Artsmangfold: Gammel kystlynghei med grov røsslyng dominerer i området. Einerkledte områder dominerer særlig i lisider og større areal øst for Kongsfjellet. Vanlige arter er klokkeling, stjernestarr, melbær, krypvier, bjønnskjegg, blåbær, tepperot, skogstjerne, blåknapp, smyle, geitsvingel, blokkebær og kystmaure. Kystmyrklegg og heiblåfjær kommer inn først og fremst langs stier og åpne tråkk. På de tørre kollene er det mer grasrikt og lavere vegetasjon hvor det kommer inn arter som engkvein, gulaks, engrapp, rødsvingel, knegras, finnskjegg, engfrytle, småsyre, arve, følblom, kystbergknapp og purpurlyng (NT). Området har også viktige kvaliteter for viltet, og er bl.a. hekkeplass for havørn, sannsynlig også for hubro.
Bruk, tilstand og påvirkning: Området har ikke vært brent på lang tid (mer enn 50 år) og lyngen er grov og gammel (degenereringsfase og moden fase). Det har vært kontinuerlig beite på Selbjørn langt tilbake i tid. Flere flokker med sau beiter i området i dag, men beitetrykket er lavt. Selbjørn grunneierlag tok opp restaureringsbrenning i vestre del av Selbjørn i 2010 og har brent i flere omganger i denne delen. De har ønske om å fortsette lyngsviing mot øst. Kystlyngheiene er hovedsakelig treløse, men det er nokså sterk tilgroing med einerkratt og begynnende oppslag av løvtrær særlig i de mange lisidene. Det går kraftlinjer gjennom lokaliteten, torv til brensel er spadd ut i myrene og lokaliteten påvirkes av plantefelt med sitkagran som sprer seg.
Fremmede arter: Sitkagran sprer seg med frø inn i kystlyngheia. Plantefeltene som grenser til lokaliteten, bør helst avvikes for å redusere spredningsfaren.
Kulturminner:
Skjøtsel og hensyn: Det anbefales å fortsette restaureringsbrenning av gammel røsslyng slik det er startet opp med i vest. Lyngsviing bør avpasses i forhold til beitetrykket. Etter hvert kan en gå over til mosaikkbrenning i flere mindre felt hvert år. Store deler av kystlyngheia lar seg restaurere ved lyngbrenning uten store ryddetiltak først, men det er også områder tett med einer hvor det kan være en fordel å kappe einer o.a., og la det tørke en sesong før en svir. Større ryddetiltak må påregnes i mer gjengroende deler øst for Kongsfjellet som er inkludert. Beitetrykket kan øke, særlig dersom lyngbrenning og beitekvaliteten øker. Sitkagran og nye frøplanter bør fjernes i kystlyngheia.
Del av helhetlig landskap: Området må ses i sammenheng med arealet i vest. Selbjørn representerer en viktig, ganske intakt (kontinuerlig beite i svært lang tid) og treløs del av de åpne kystlyngheiene som tidligere prega store deler av Vestlandskysten, men som nå er i ferd med å gro igjen.
Verdibegrunnelse: Lokaliteten får høy vekt på størrelse, den får middels vekt på tilstand (lite til noe gjengroingspreg, i hovedsak treløs), middels vekt på påvirkning (sitkagran) og lav vekt på rødlistearter (purpurlyng). Samlet tilsier det verdi A – svært viktig. Lokaliteten bør slås sammen med lokaliteten i vest (BN00019143) til en lokalitet.
Merknad: Areal 5138,3 daa

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)		
Navn på lokaliteten: Vågåsetrevatnet	Kommune: Austevoll	Områdenr.:
ID i naturbase: BN00025023	Registrert i felt av: Larsen, B.H. og Gaarder, G.	Dato: 02.08.2003
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.		Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype (% andel fordeling): Naturbeitemark (D04)	Grunntyper etter NiN2, M1:5000 (% andel fordeling): Intermediær eng med klart hevdpreg (T32- C-4) Temmelig til ekstremt kalkrike myrflater (V1-C4) Intermediære kystlyngheier (T34-C-4)	
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Rik myr (A05) Kystlynghei (D07)		

Åpent vann							
Verdi (A, B, C): viktig (B)				Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):			
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):							
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m		God		Slått			
20-50 m		Svak	x	Beite		x	
50-102		Ingen		Pløying			
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			
				Torvtekt			
				Brenning			
				Park/hagestell			
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtelsesplanen)							
Innledning: Lokaliteten er registrert i 2003, i samband med konsekvensutgreiing for Selbjørn vindpark (lok. 11 i Larsen & Gaarder 2004). Omtalen er litt redigert av fylkesmannen iht. nye krav til områdebeskrivelse.							
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg rundt Vågåsætrevatnet, lengst sørvest på Selbjørn, og består av fleire interessante element.							
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: I dalføret rett nord for vatnet er det i nedre delar innslag av relativt rik myr (A05). Her finst også små engfragment. Tendensar til rikmyr/rik fukteng finst også i søkket aust for tjørnet. Av størst interesse er likevel parti med artsrik naturbeitemark (D04), dels inntil sørvestkanten av vatnet og dels i søkket på austsida. Sjølve tjørnet er ganske grunt, truleg svakt brakt.							
Artsmangfold: I artsrik naturbeitemark opptre ei rekkje naturengartar som tiriltunge, smalkjempe, geitsvingel, tepperot, blåklokke, kystmaure, hårsveve, kjertelaugnetrøyst, blåknapp, gulaks, kornstarr, kystgrisøyre, knegras, svartknoppurt, aurikkelsveve, finnskjegg og strandkjempe, i tillegg til meir ordinære engplantar som raudkløver, kvitkløver, ryllik og fjølblom. Også enkelte beitemarksopp vart funne under synfaringa, inkludert eit par raudlisteartar: lillagrå raudspore (NT), bronseraudspore, silkeraudspore og raudnande lutvokssopp (VU). Potensialet for fleire artar er godt. På parti med rikmyr førekjem m.a. engstarr og loppestarr. I sjølve tjørnet vart det registrert m.a. fjøresivaks, myrsaulauk, botnegras, grøftesoleie, sverdliije, tusenblad, kantnøkkerose og vanleg tjønnaks.							
Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikkje registrert tekniske inngrep på lokaliteten. Lokaliteten blir beita av sau.							
Fremmede arter: Ingen observert.							
Kulturminner:							
Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiane er å oppretthalde eit godt beitetrykk i området og elles la lokaliteten få ligge i fred.							
Del av helhetlig landskap:							
Verdibegrunnelse:							
Merknad: Areal 2003: 33,3 daa							

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)		
Navn på lokaliteten: Raudavatnet vest	Kommune: Austevoll	Områdenr.:
ID i naturbase: BN00025022	Registrert i felt av: Larsen og Gaarder	Dato: 02.08.2003
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige):		Skjøtelsesavtale:

Fremstad, E., Aarrestad, P. A. & Skogen, A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029: 1-172. Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.				Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): Ultrabasisk og tungmetallrik mark i lavlandet (Olivinmark)			Grunntyper etter NiN2, M1:5000 (% andel fordeling):		
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Kystlynghei (D07)					
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m		God		Slått	
20-50 m		Svak	x	Beite	x
50-103		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtelsesplanen)					
Innledning: Lokaliteten er registrert i 2003, i samband med konsekvensutgreiing for Selbjørn vindpark (lok. 10 i Larsen & Gaarder 2004). Omtalen er litt redigert av fylkesmannen iht. nye krav til områdebeskrivelse.					
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg på vestsida av Raugavatnet på Selbjørn. Den er knytt til ein knaus med olivingabbro, og skil seg sterkt ut i landskapet med sin gulbrune farge. Her er det for det meste blottlagt berg og grus og berre usamanhengande vegetasjon.					
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten ligg på olivingabbro (NGU) og er registrert som olivinmark.					
Artsmangfold: Blåtopp er ein karakterart her. Elles opptre ein del artar som er ganske vanlege elles i distriktet, som røssleng, mjølbær, fagerperikum, einer, tepperot, lusegras og knegras. Enkelte artar er relativt sett ganske vanlege her, som vanleg arve, dvergjamne, blåklokke, kattefot og loppestarr. I bergsprekker er grønburkne og blankburkne hyppige, to artar som elles er ganske sjeldne i distriktet. Strandsmelle er også ein hyppig art, som til vanleg veks heilt nede mot sjøen. Til sist finst det sparsamt med småvaksne eksemplar av bakkesøte (NT), ein konkurransesvak kulturlandskapsart som har gått svært sterkt tilbake og no er svært sjeldan på kysten av Vestlandet.					
Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikkje registrert tekniske inngrep på lokaliteten.					
Fremmede arter: Ingen observert.					
Kulturminner:					
Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiane er å oppretthalde eit godt beitetrykk i området og elles la lokaliteten få ligge i fred.					
Del av helhetlig landskap: Ein tilsvarande lokalitet ligg i nordenden av Raugavatnet.					
Verdibegrunnelse: Olivinmark er ein svært sjeldan naturtype. Lokaliteten kan reknast som middels stor. Det er ikkje registrert raudlistearter på lokaliteten, men talet på kjenneteiknande artar er middels høgt. Samla verdi blir vurdert til B - viktig.					
Merknad: Areal 2003: 4,4 daa					

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)			
Navn på lokaliteten: Raugavatnet nord		Kommune: Austevoll	
ID i naturbase: BN00025021		Registrert i felt av: Fremstad m.fl. Larsen, B.H og Gaarder, G.	
		Dato: 1993 02.08.2003	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Fremstad, E., Arrestad, P. A. & Skogen, A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029: 1-172. Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.			Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:
Hovednaturtype (% andel fordeling): Ultrabasiske og tungmetallrik mark i lavlandet (Olivinmark)		Grunntyper etter NiN2, M1:5000 (% andel fordeling):	
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Kystlynghei (D07) veksler trolig			
Verdi (A, B, C): B		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):			
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd	
Bruk (nå):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	God	Slått	x
20-50 m	Svak	Beite	
50-104	Ingen	Pløying	
>100 m	Gjengrodd	Gjødsling	
	Dårlig	Lauving	
		Torvtekt	
		Brenning	
		Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)			
Innledning: Lokaliteten er registrert i 2003, i samband med konsekvensutgreiing for Selbjørn vindpark (lok. 9 i Larsen & Gaarder 2004). Omtalen er litt redigert av fylkesmannen iht. nye krav til områdebeskrivelse.			
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg på nordsida av Raugavatnet på Selbjørn. Den er knytt til ein knaus med olivingabbro, og skil seg sterkt ut i landskapet med sin gulbrune farge. Den består av eit par lave knausar ved utløpet av vatnet. Her er det for det meste blottlagt berg og grus og berre usamanhengande vegetasjon.			
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten ligg på olivingabbro (NGU) og er registrert som olivinmark.			
Artsmangfold: Blåtopp er ein karakterart her. Elles opptre ein del artar som er ganske vanlege i distriktet, som røsslyng, mjølbær, fagerperikum, einer, tepperot, lusegras og knegras. Enkelte artar er, relativt sett, ganske vanlege her, som vanleg arve, dvergjamne, blåklokke, kattedot, tunarve og loppestarr. I bergsprekker er grønburkne og blankburkne hyppige, to artar som elles er ganske sjeldne i distriktet. Strandsmelle er også ein hyppig art, som til vanleg veks heilt nede mot sjøen. Til sist finst det sparsamt med småvaksne eksemplar av bakkesøte (NT), ein konkurransesvak kulturlandskapsart som har gått svært sterkt tilbake og no er svært sjeldan på kysten av Vestlandet.			
Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikkje registrert tekniske inngrep på lokaliteten.			
Fremmede arter: Ingen observert.			
Kulturminner:			
Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiane er å oppretthalde eit godt beitetrykk i området og elles la lokaliteten få ligge i fred.			
Del av helhetlig landskap: Ein tilsvarande lokalitet ligg litt lenger sør, på vestsida av Raugavatnet.			
Verdibegrunnelse: Olivinmark er ein svært sjeldan naturtype. Lokaliteten kan reknast som middels stor. Det er ikkje registrert raudlisteartar på lokaliteten, men talet på kjenneteiknande artar er middels høgt. Samla verdi blir vurdert til B - viktig.			
Merknad: Areal 2003: 3,1 daa			

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)			
Navn på lokaliteten: Djupavågsfjellet		Kommune: Austevoll	
ID i naturbase: BN00025031		Registrert i felt av: Fremstad m.fl. Larsen og Gaarder	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Fremstad, E., Aarrestad, P. A. & Skogen, A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029: 1-172. Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.		Områdenr.:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): Naturbeitemark (D04)		Dato: 1993 29.09.2003	
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Kystlynghei (D07) (veksler trolig)		Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Verdi (A, B, C): B		Grunntyper etter NiN2, M1:5000 (% andel fordeling): Frisk fattigeng beitet (D0404) Intermediær eng med klart hevdpreg (T32-C-4)	
		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):	
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):			
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd	
< 20 m		God	
20-50 m		Svak	x
50-106		Ingen	
>100 m		Gjengrodd	
		Dårlig	
		Bruk (nå):	
		Slått	
		Beite	
		Pløying	
		Gjødsling	
		Lauving	
		Torvtekt	
		Brenning	
		Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)			
Innledning: Lokaliteten er registrert i 2003, i samband med konsekvensutgreiing for Selbjørn vindpark (lok. 29 i Larsen & Gaarder 2004). Omtalen er litt redigert av fylkesmannen iht. nye krav til områdebeskrivelse.			
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg ganske midt på Selbjørn, like vest for stien ved toppen av Djupavågsfjellet (154 moh), aust for Furebottsvatnet, om lag midt mellom Gauksheim og Rabben.			
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som naturbeitemark. Truleg er det snakk om frisk fattigeng, som er den vanlegaste utforminga i distriktet.			
Artsmangfold: Av karplantar førekjem m.a. finnskjegg, knegras og kystmaure. Av beitemarksopp vert det funne åtte artar, dei fleste vanlege, men òg to litt usikre funn av bronseraudspore og ramneraudspore (NT).			
Bruk, tilstand og påvirkning:			
Fremmede arter: Ingen registrert.			
Kulturminner:			
Skjøtsel og hensyn: Det er viktig at beitetrykket blir oppretthalde, og helst aukast noko. Det må ikkje gjerast tekniske inngrep på lokaliteten.			
Del av helhetlig landskap:			
Verdibegrunnelse:			
Merknad: Areal 2003: 8,1 daa			

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Djupedalstjørnet vest		Kommune: Austevoll		Områdenr.:	
ID i naturbase: BN00025030		Registrert i felt av: Fremstad m.fl. Larsen, B.H og Gaarder, G.		Dato: 1993 29.09.2003	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Fremstad, E., Aarrestad, P. A. & Skogen, A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029: 1-172. Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): Naturbeitemark (D04)			Grunntyper etter NiN2, M1:5000 (% andel fordeling): Frisk fattigeng beitet (D0404)		
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Kystlynghei veksler trolig (D07)					
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m		God		Slått	
20-50 m		Svak	x	Beite	x
50-108		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
Innledning: Lokaliteten er registrert i 2003, i samband med konsekvensutgreiing for Selbjørn vindpark (lok. 27 i Larsen & Gaarder 2004). Omtalen er litt redigert av fylkesmannen iht. nye krav til områdebeskrivelse.					
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg på eit høgdedrag vest for Djupedalstjørna, aust for ein sti her, nordvest for Gauksheim, sør på Selbjørn.					
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som naturbeitemark. Truleg er det snakk om frisk fattigeng, som er den vanlegaste utforminga i distriktet.					
Artsmangfold: Mest trivielle artar vart funne her, men ein usikker raudspore kan vere ametystraudspore (VU). Totalt vart det funne sju artar beitemarksopp.					
Bruk, tilstand og påvirkning:					
Fremmede arter: Ingen registrert.					
Kulturminner:					
Skjøtsel og hensyn: Det er viktig at beitetrykket blir halde oppe, og helst aukast noko. Det mp ikkje gjerast tekniske inngrep på lokaliteten.					
Del av helhetlig landskap:					
Verdibegrunnelse: Det er gjort eit litt usikkert funn av ein raudlista beitemarksopp her, og lokaliteten har potensial for fleire funn av raudlisteartar. Med bakgrunn i føre-var prinsippet får lokaliteten difor verdien viktig (B-verdi).					
Merknad: Areal 2003: 8,0 daa					

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Gauksheim: Stallane nordvest		Kommune: Austevoll		Områdenr.:	
ID i naturbase: BN00025028		Registrert i felt av: Fremstad m.fl. Larsen, B.H og Gaarder, G.		Dato: 1993 29.09.2003	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Fremstad, E., Aarrestad, P. A. & Skogen, A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029: 1-172. Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): Naturbeitemark (D04)			Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): Frisk fattigeng beitet (D0404)		
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Kystlynghei veksler trolig (D07)					
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m		God		Slått	
20-50 m		Svak	x	Beite	x
50-109		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
Innledning: Lokaliteten er registrert i 2003, i samband med konsekvensutgreiing for Selbjørn vindpark (lok. 30 i Larsen & Gaarder 2004). Omtalen er litt redigert av fylkesmannen iht. nye krav til områdebeskrivelse.					
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg på ein markert knaus, på begge sider av ein sti, litt nordvest for Gauksheim, sør på Selbjørn.					
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som naturbeitemark. Truleg er det snakk om frisk fattigeng, som er den vanlegaste utforminga i distriktet.					
Artsmangfold: Av karplantar vart finnskjegg, legeveronika, tepperot og kystmaure notert. Av beitemarksopp vart det registrert åtte artar, m.a. litt usikre funn av bronseraudspore og ramneraudspore (NT).					
Bruk, tilstand og påvirkning:					
Fremmede arter: Ingen registrert.					
Kulturminner:					
Skjøtsel og hensyn: Det er viktig at beitetrykket blir oppretthalde, og helst aukast noko. Det må ikkje gjerast tekniske inngrep på lokaliteten.					
Del av helhetlig landskap:					
Verdibegrunnelse: Det er gjort to litt usikre funn av eit par litt sjeldne beitemarksopp her, og lokaliteten har potensial for fleire funn av raudlisteartar. Ut frå føre-var prinsippet får lokaliteten verdi viktig (B-verdi).					
Merknad: Areal 2003: 5,5 daa					

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Gauksheim: Stallane		Kommune: Austevoll		Områdenr.:	
ID i naturbase: BN00025032		Registrert i felt av: Fremstad m.fl. Larsen, B.H og Gaarder, G.		Dato: 1993 29.09.2003	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Fremstad, E., Aarrestad, P. A. & Skogen, A. 1991. Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare. - NINA Utredning 029: 1-172. Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): Naturbeitemark (D04)			Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): Frisk fattigeng beitet (D0404)		
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling): Kystlynghei veksler trolig (D07)					
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	Vegetasjonstyper:
< 20 m		God		Slått	
20-50 m		Svak	x	Beite	x
50-110		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
Innledning: Lokaliteten er registrert i 2003, i samband med konsekvensutgreiing for Selbjørn vindpark (lok. 26 i Larsen & Gaarder 2004). Omtalen er litt redigert av fylkesmannen iht. nye krav til områdebeskrivelse.					
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg inntil og i nærområdet til ruinane av ein gammal fjøs e.l., like ovanfor Gauksheim. Det går eit lite daldrag med ein bekk og ei lita tjørn gjennom lokaliteten.					
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er registrert som naturbeitemark. Truleg er det snakk om frisk fattigeng, som er den vanlegaste utforminga i distriktet.					
Artsmangfold: Det vart funne seks artar av beitemarksopp på lokaliteten, inkl. mjølraudspore (NT) og bronseraudspore.					
Bruk, tilstand og påvirkning:					
Fremmede arter:					
Kulturminner:					
Skjøtsel og hensyn: Det er viktig at beitetrykket blir oppretthalde, og helst bør det aukast. Det må ikkje gjerast tekniske inngrep.					
Del av helhetlig landskap:					
Verdibegrunnelse: Det vart gjort to funn av eit par litt sjeldne beitemarksopp her, og lokaliteten har potensial for fleire funn av raudlisteartar. Ut frå føre-var prinsippet får lokaliteten verdi viktig (B-verdi).					
Merknad: Areal 2003: 19,8 daa					

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Rabbafjellet nord		Kommune: Austevoll		Områdenr.:	
ID i naturbase: BN00025019		Registrert i felt av: Larsen, B.H og Gaarder, G.		Dato: 29.09.2003	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Larsen, B. H. & Gaarder, G. 2004. Selbjørn Vindpark Austevoll kommune. Konsekvensutredning naturmiljø. Miljøfaglig Utredning Rapport 2004-10: 1-51 + vedlegg.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): Nordvendt kystberg og blokkmark			Grunntyper etter NiN, M1:5000 (% andel fordeling): Fattig boreonemoral oseaanisk berg		
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling):					
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):		
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m		God		Slått	
20-50 m		Svak	x	Beite	x
50-100		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
Innledning: Lokaliteten er registrert i 2003, i samband med konsekvensutgreiing for Selbjørn vindpark (lok. 7 i Larsen & Gaarder 2004). Omtalen er litt redigert av fylkesmannen iht. nye krav til områdebeskrivelse.					
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg på nord-nordaustsida av Rabbafjellet på Selbjørn, i ei ganske bratt skråning med innslag av ein del mindre bergveggar. Dette partiet har samtidig eit par små kløfter og verkar generelt ganske skjerma mot ver og vind. Potensialet for fuktkrevjande lav, mosar og karplantar er derfor ganske godt, noko også fleire artsfunn viser.					
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gaarder (2003) registrerte lokaliteten som "nordvendt kystberg". Etter ny inndeling kan lokaliteten truleg førast til "fattig, boreonemoral, oseaanisk berg".					
Artsmangfold: Hinnebregne opptrer sparsomt eit par stader, medan kystkoralllav (NT) vart funnen med ein del eksemplar i ei lita kløft. Av mosar opptrer fuktkrevjande, oseaaniske og suboseaniske artar som pelssåtemose, gullhårrose, vengemose og storstylte. Elles kan karplantar som vivendel, svartburkne og fagerperikum nemnast.					
Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikkje registrert tekniske inngrep på lokaliteten.					
Fremmede arter: Ingen observert.					
Kulturminner:					
Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiane er å la lokaliteten få vere mest mogleg i fred for inngrep.					
Del av helhetlig landskap:					
Verdibegrunnelse: Førekomsten av ein omsynskrevjande lavart, og i tillegg fleire andre litt kravfulle, fuktkrevjande artar tilseier samla sett ein verdi som viktig (B-verdi).					
Merknad: Areal 2003: 13,1 daa					

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)					
Navn på lokaliteten: Kongsfjell vest		Kommune: Austevoll		Områdenr.:	
ID i naturbase: BN00019133		Registrert i felt av: Larsen, B.H og Gaarder, G.		Dato: 28.09.2010	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige): Kofoed, J. E. 1979. Myrundersøkingar i Hordaland i samband med den norske myrreservatplanen. Supplerande undersøkingar. K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1979-5: 1-51. Håland, A., Måren, I. E. & Mjøs, A. T. 2003. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Austevoll kommune, Hordaland 2002. Norsk Natur Informasjon, NNI-rapport nr. 100: 1-52. Gaarder, G., Flynn, K. M. & Hanssen, U. 2011. Biologisk mangfald i Austevoll kommune. Kvalitetssikring og nykartlegging av naturtypar. Miljøfaglig Utredning Rapport 2011-19: 1-23 + vedlegg. ISBN 978-82-8138-474-3.				Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype (% andel fordeling): Kystmyr (A11)			Grunntyper etter NiN2, M1:5000 (% andel fordeling): Nedbørsmyr (NiN: Omborotrofe myrflater (V3-C-1) Jordvannsmyr (NiN: Litt kalkfattige og svakt intermediære myrflater, V1-C-2)		
Tilleggsnaturtyper/mosaikk (% andel fordeling):			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.):		
Verdi (A, B, C): C					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11):					
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):	
< 20 m		God		Slått	Vegetasjonstyper:
20-50 m		Svak		Beite	
50-100		Ingen		Pløying	
>100 m		Gjengrodd		Gjødsling	
		Dårlig		Lauving	
				Torvtekt	
				Brenning	
				Park/hagestell	
OMRÅDEBESKRIVELSE (For naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)					
Innledning: Lokaliteten er sist undersøkt og vurdert i 2010, i samband med supplerande kartlegging av naturtypar i Austevoll (lok. 24 i Gaarder, Flynn & Hanssen 2011). Lokaliteten er tidlegare registrert av Kofoed (1979) og gjennom førstegongskartlegginga av naturtypar i Austevoll (lok. 3 i Håland mfl. 2003).					
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligg vest-sørvest for Kongsfjellet på Selbjørn. Rundt lokaliteten er det eit småkupert terreng med mykje kystlynghei. I søraust går eit lite bekkesig. Lokaliteten består eigentleg av to myrområde på ulike høgdenivå. I det lågareliggande myrområdet i nordaust ligg eit tjørn. Berggrunnen består av djup- og gangbergartar: Metagabbro, stadvis olivinføreande, middels- til finkorna, bygd opp av laggangar, stadvis gabbonoritt, dioritt, kvartsmonzodioritt, granitt og syenitt/serpentinit.					
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er kystmyr, og utforminga ei blanding mellom nedbørsmyr og jordvassmyr med variert myrvegetasjon.					
Artsmangfold: På myrknausane veks røsslyng, bjønnskjepp, klokkelyng, blålyng, loppestorr og krypvier. Elles finst artar som stjernestorr, blåtopp, raudknapp, bukkeblad, tepperot, rome, rapp sp., geitsvingel, vier sp., duskull, torvull, mjølbbær, lækjevintergrøn, skogstjerneblom, blåbær, bjønnskam, tyttebær, knappsiv, og heimose, lys reinlav, pigglav og grå reinlav. Det er også mykje einer og nokre spreidde rognetre i overgangen mot kystlyngheia rundt.					

Bruk, tilstand og påvirkning: Området blir brukt som ekstensivt sauebeite (attgroande kystlynghei). Ein liten tursti fører til myrområdet i sørlege del.
Fremmede arter: Ingen observert, men det er fare for spreiring av gran frå eit plantefelt sørvest for lokaliteten.
Kulturminner:
Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør ligge urørt. Skjøtsel av kystlynghei rundt vil kanskje hindre ei langsam attgroing av myrområdet over tid.
Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er vurdert å berre til ein visst grad vere del av eit heilskapleg landskap, sidan det finst få myrområde med opne vasspyttar i denne storleiken i området. Det er elles stort sett kystlynghei (mykje av den er attgroande) med nokre spreidde granplantefelt som dominerer landskapet på Selbjørn.
Verdibegrunnelse: Lokaliteten er ein middels stor myrlokalitet, utan funn av sjeldne artar. På bakgrunn av dette blir lokaliteten berre vurdert som lokalt viktig - C.
Merknad: Areal 2010: 158,5 daa